

εμπόριου περίσσεια

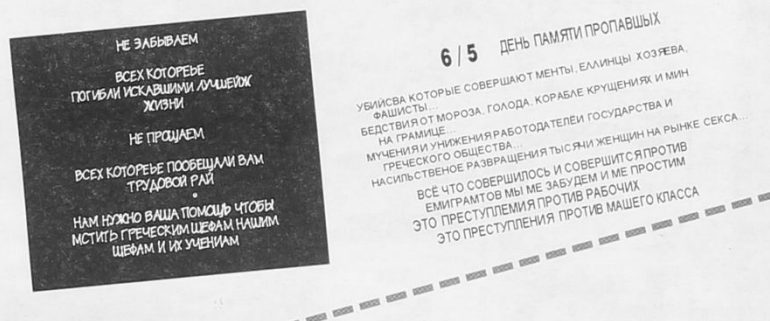
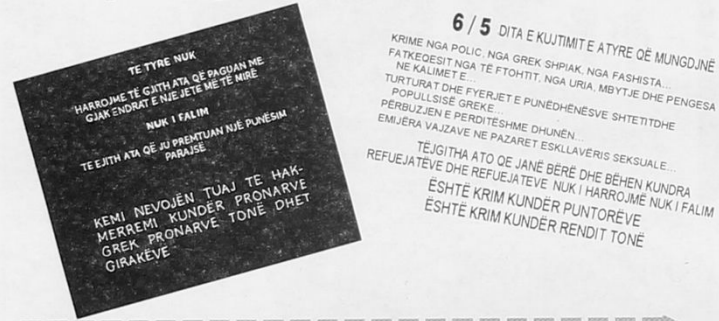

απουσία έρωτος

ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ

Οι αόρατοι για τους αόρατους 6/5 - διαδήλωση σε κεντρικές γειτονιές μεταναστών

δλα είναι μαλακίες

Συνήθως έχει αξία ό,τι σπανίζει. Δεν ισχύει το ίδιο με την συνθηκολόγηση. Η συσσώρευση των πρώην, των εξτρεμιστών που φρονιμείσαν μεγαλώνοντας, έχει αυτήν ασυνήθιστη συνέπεια: αντί να ρίχνει την αξία της μετάνοιας την ανεβάζει. Της δίνει την ισχύ φυσικού νόμου, αν και δεν πρόκειται παρά το πολύ για οικογενειακή καθολικότητα. Εκεί μπορεί να βρίσκεται το φυσιολογικό του πράγματος: όσο πιο πολλοί χειροκροτάνε τόσο μεγαλύτερη λογαριάζεται η επιτυχία της κανονικότητας.

Κάθε μετανοιωμένος αναγνωρίζει πως ξεγελάστηκε - πολλοί μαζί γελούν με το λάθος εκείνων που έμειναν πίσω. Η γενναιόδωρη υποδοχή σε όσους παραδέχονται τη νεανική τους τρέλλα έχει το δικό της κερδοφόρο μεγαλείο. Είναι η επιστροφή τους που αποδεικνύει πως όλοι οι οδοδείκτες προς τον οίκο έδειχναν ανέκαθεν τον σωστό δρόμο. Πάνω στην μεταμέλεια έχουν στήσει οι ισχυρότεροι κανονισμοί. Οι μετανοιωμένοι γίνονται οι αυστηρότεροι επιτηρητές τους επειδή σε νεοφώτιστοι αναλαμβάνουν επιπλέον την ευθύνη του σωτήρα. Τι πιο διεισδυτικό από το "τα έκανα κι εγώ αυτό";

Υπάρχουν πράγματι άφθονες δικαιολογίες για να λακίσκει κανείς από τις οδύνες και τις απολαύσεις των πρακτικών ανήσεων - ενώ δεν υπάρχει καμμία για να τις διευρύνει. Ευτυχώς. Το να ηττάσαι, για παράδειγμα, κρατώντας το κεφάλι ψηλά για τη συνείδηση, παραμένει πάντα μια τέχνη αδικαιολόγητη.

Point blank

Από την εποχή που οι φουτουριστές ιδεολόγοι του τρίτου τεχνολογικού κύματος βάλθηκαν να αναγγείλουν τον θάνατο του προλεταριάτου έχουν περάσει λίγα χρόνια, ασήμαντα σε ιστορική διάρκεια όσο και οι ίδιοι σε ευφάνη. Οι προφητείες για τον ερχομό ενός κόσμου γεμάτου χαρούμενη εργασία (δηλαδή χωρίς εκμετάλλευση) θόλωσαν ό,τι είχε απομείνει από τις υποχρόνιες εναισθησίες της φιλόδοξης (αριστερής) πλευράς του συστήματος, μεταπολιτώντας τις εκεί που δειλιάζαν ακόμα οι ενταχθέντες στην ευδαμονία. Αφού οι νέες τεχνολογίες θα πετύχαιναν εκείνο που δεν είχαν καταφέρει οι παλιές, έναν πληνή ηθελοντικής "συνεργασίας", το μόνο που θα απέμενε να τραβεί το ενδιαφέρον (ρυθμίζοντας τις όποιες εντάσεις) θα ήταν το "δίκιο του πελάτη" - συμπεριλαμβανομένων των οικολογικών του απαιτήσεων. Ο κόσμος θα μπορούσε επιτέλους να ευτυχήσει, καθώς το τελευταίο ίχνος δικαίου ταξικού μίσους θα κηδεύονταν μέσα στα τελευταία άχρηστα απόβλητα βρώμικης δουλείας.

Κάθε προφητεία έχει πίσω της μια βασική προϋπόθεση. Τι "ήταν" λοιπόν το προλεταριάτο αν όχι μια παράμετρος, ενσπλητική είν' αλήθεια, του βιομηχανικού καπιταλισμού; Λιγότερα φουγάρα ίσον λιγότεροι προλετάριοι. Αυτή η μαγική εξίσωση θα μπορούσε να είναι μια ήπια έκφραση της θανάσιμης αγωνίας των αφεντικών μέσα στη δύσκολη για τους λογαριασμούς τους δεκαετία του '70 - θα μπορούσε λέμε, αν δεν ήταν κάτι ουσιαστικότερο. Αν δεν ήταν η εκλαϊκευμένη προβολή της στρατηγικής τους επιλογής: να πολεμήσουν την πολιτική αυτονομία εκείνου που ήθελαν να μετρούν μόνο σαν "εργατική δύναμη" (και που πάντα ήταν οι δυνατότητες των πραγματικών δημιουργών του κόσμου) στρέφοντας εναντίον της τις τεχνικές και τις ιδεολογίες της "καταναλωτικής δύναμης" - τις δυνατότητες ανέανης καταστροφής. Του κόσμου, και όχι των σφετεριστών του.

Οι αναγγελλίες του τέλους του προλεταριάτου έμειναν λοιπόν μια φιλολογική ανάμνηση στις βιβλιοθήκες της ιστορίας - ενόσω την πρακτική εκπαίδευση στην συνειδησιακή αυτοκτονία του θα την αναλάμβανε η δημοκρατία της καταστροφής.

Η κατανάλωση (ας το θυμηθούμε: το ακριβές νόημα της λέξης είναι πράγματι η καταστροφή) έχει μια έκκεντρη σχέση με την ιδιοκτησία, εφ' όσον για να αναλώσει κάποιος κάτι πρέπει να το κατέχει - χωρίς όμως να ισχύει και το ανάποδο, χωρίς δηλαδή να είναι κάθε ιδιοκτησία αναλώσιμη. Η καταναλωτική δύναμη είναι ωστόσο εκτενέστερη από την "στιγμή της ανάλωσης". Είναι η προέκταση στο χώρο και στο χρόνο της δυνατότητας, της πιθανότητας, της θέλησης για άπειρες τέτοιες στιγμές. Αν η εργατική δύναμη, σαν αξιόδοτη των ανθρώπινων σχέσεων, αποτέλεισε για το προλεταριάτο το πεδίο της θεμελι-

6/5 ΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΠΟΥΝ

... τις δολοφονίες από μπάτσους, από έλληνες νοικοκυραίους, από φασίστες...
... τα "ατυχήματα" θανάτου από κρύο, πείνα, νόρκες και ναυάγια στα περάσματα των συνόρων...
... την καθημερινή υποτίμηση και τους εξευτελισμούς από το ελληνικό κράτος, από την κοινωνία, από τα αφεντικά...
... την βίαιη εξαθλίωση εκατοντάδων γυναικών στα σκλαβοπάζαρη της σεξουαλικής αγοράς...

ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΓΙΝΕΙ, ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ, ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΩΝ ΔΕΝ ΤΑ ΞΕΧΝΑΜΕ ΔΕΝ ΤΑ ΣΥΓΧΩΡΟΥΜΕ ΕΙΝΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΑΣ

Ερώτηση: Γιατί κάνατε αυτήν την πορεία;

Απάντηση: Μπορεί να υπάρχουν περισσότεροι του ενός λόγοι, και δεν θέλω να εκπροσωπήσω τις γνώμες των συντρόφων και των συντροφισσών. Σίγουρα πάντως ένας σοβαρός λόγος είναι αυτός: ότι θέλαμε, σαν μια πρώτη ενέργεια, να "μας δουν" και να τους "δούμε", πρόσωπο με πρόσωπο, στις γειτονιές τους που είναι και δικές μας γειτονιές, να δουν με τα μάτια τους ότι αναγνωρίζουμε με θετικό, με ταξικό τρόπο την παρουσία τους. Γι αυτό εξάλλου χάρισαμε τόσα συνθήματα στις δικές τους γλώσσες.

Ερώτηση: Σκοπεύετε να δημιουργήσετε σχέση άμεσης και μακρόχρονης αλληλεγγύης με τους μετανάστες; Κι αν να σε ποιά βάση;

Απάντηση: Ούτε και σ' αυτό μπορώ να απαντήσω εκ μέρους άλλων. Είναι πράγματα που τα συζητάμε, τα ψάχνουμε, συνδιαμορφώνουμε τις πράξεις μας, και είμαστε ακόμα στην αρχή. Η γνώμη μου είναι ότι σε γενικές γραμμές εμείς δεν έχουμε τίποτα να προσφέρουμε στα πιο άμεσα και πιεστικά προβλήματα που έχουν οι μετανάστες. Με την αστυνομία σταθερά από πίσω μας για παραδείγματα πώς μπορούμε να σταθούμε κινηματικά δίπλα σε ανθρώπους πολλαπλά κυνηγημένους χωρίς να τους βάλουμε σε μεγαλύτερους μελετάδες. Ούτως ή άλλως λοιπόν, είτε αυτό τους αρέσει είτε όχι, για λύσεις "ανακούφισης" στα προβλήματά τους είναι αναγκασμένοι να απευθύνονται στην "αριστερά" τους κράτους και τα διάφορα παραρτήματά της. Και αυτό κάνουν με διάφορους τρόπους.

Αν' τη μεριά μας, ότι έχουμε να πούμε ή να κάνουμε, δεν έχει σχέση με την ενσωμάτωση των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία αλλά με τον ανταγωνισμό (τους, μας) που έχει ταξικές αφετηρίες. Συνεπώς, και εφόσον γίνουμε κι εμείς αξιόπιστοι δράστες του κοινωνικού πολέμου, το πιθανότερο είναι πως δεν θα συναντηθούμε με τους μετανάστες γενικά κι αόριστα, αλλά με τους πιο ριζοσπάστες και μαχητικούς ανάμεσά τους. Το σύνθημα του πανό έδειχνε καθαρά από ποιά θέση βρισκόμαστε, μιλάμε, δρούμε.

Ερώτηση: Ποιά ήταν η αντιμετώπιση που είχατε σ' αυτήν την πορεία;

Απάντηση: Πρώτη φορά βλέπω τόσους πολλούς να διαβάζουν τις προκηρξίες μας τη στιγμή που τις παίρνουν στο χέρι. Δεν ξέρω τι σκέφτονταν παραπέρα, όμως είμαι σίγουρος πως μας αναγνώρισαν σαν "όχι εκδικητικό" υποκείμενο, σε μια κοινωνία που βιώνουν καθημερινά και από παντού τη έκδρα ή τη λύση. Κατάλαβαν τι είμαστε, και αυτό ήταν όλο που θέλαμε.

Ερώτηση: Γιατί δεν γνωστοποιήσατε την πορεία ευρύτερα;

Απάντηση: Υπάρχουν διάφοροι λόγοι, και ξέρουμε πως πρέπει να είμαστε σεμνοί απέναντι σ' αυτούς τους ανθρώπους, που έχουν τραβήξει τα πάνδινα για χρόνια - τι θα σήμαινε άραγε να σκάσει μια διαδήλωση "επιδειξης δύναμης" στις γειτονιές τους; Χωρίς να στοργυλλώσουμε τίποτα από τις απόψεις μας πρέπει να είμαστε διακριτικοί, τη στιγμή μάλιστα που ούτε θέλουμε και ούτε μπορούμε να είμαστε οι "σωτήρες" τους. Από και και πέρα υπάρχει πάντα ο καιρός που έρχεται. Τα σημαντικότερα είν' αυτά που δεν έχουμε κάνει ακόμα.

ώδους α ρ η σ ι κ υ ρ ι ας του (και έτσι της συνείδησής του) η καταναλωτική δύναμη, σαν δύναμη απαίτησης, εγγράφει μια επιλεγμένη ζώνη του "αρνητικού" (μαζικά διαμορφωμένου) στο λογαριασμό των αφεντικών. Παροχωρώντας απόλυτα καταναλωτικές προοπτικές το σύστημα πράγματι θα μπορούσε να διακηρύξει: αντί προλεταριακή αρνητικότητα.

Η έσχατη συνέπεια αυτής της στρατηγικής δεν άργησε να φανεί. Ο κρίσιμος ανάμεσα στην εργατική δύναμη και στην καταναλωτική δύναμη παραμένει ο μισός. Απαξιωνώντας τεχνικά και ιδεολογικά ένα μεγάλο μέρος της πρώτης, οι σφετεριστές του κόσμου έπρεπε ταυτόχρονα να επιδοτούν την δεύτερη. Με τρόπο διπλό: αφενός στενά οικονομικά (όλο και περισσότερα δάνεια...) αφεντέρου "πολιτιστικά": μέσα από την "παραγωγή" μιας ακόρεστης επιθυμητικής ορμής για κατανάλωση. Πάνω στον απέραντο ορίζοντα των δημιουργικών δυνατοτήτων των ανθρώπων, που παραμένει απαλλοτριωμένος σαν μισωτή εργασία και που σαν τέτοιος μόνο την εξαφάνιση του προλεταριάτου δεν εννοεί, ήρθε ένας δεύτερος όροφος ελέγχου και εκμετάλλευσης, για να εργλωβίσει τώρα όχι το χόμη της δημιουργικότητας αλλά τον άνεμο της επιθυμίας. Με αλυσωμένες τις επιθυμίες τους που είναι οι προλετάριοι. Ποιός ξέρει για τους κολασμένους τόσο της δημιουργικότητας όσο και της επιθυμίας;

Αν ο τρόπος, η βιο-μηχανία της χειραγωγής τους επιθυμείν, είναι πράγματι ιστορικά πρωτότυπος οι γενικότερες βάσεις του δεν είναι καθόλου τέτοιες. Υπάρχει ένα σημαντικό ιστορικό προηγούμενο, πάνω στο οποίο ο καπιταλισμός έχει προσθέσει την δικιά του τεχνολογία: είναι οι θρησκείες και η πίστη τους. Ο επιθυμητικός προσανατολισμός έτσι ώστε να είναι εγγυημένη η πειθαρχία είναι δική τους (και αξεπέραστη) εφεύρεση. Σε συνθήκες πίστης όπως είναι αυτή, πράγματι, δεν υπάρχει ούτε ταξική συνείδηση για τους κολασμένους, ούτε ριζικός ανταγωνισμός από τη μεριά τους. Ακόμα κι αν το θέαμα (που πρέπει να το εννοήσουμε σαν το σύνθημα της καταναλωτικής δύναμης) ισχυρίζεται πως είναι μια θρησκεία κοσμική, δεν έχουμε κανένα λόγο να μην αναγνωρίσουμε πως η εκκοσμίκευση του "ερασι" (του εμπορεύματος) δεν είναι παρά μια "υλιστική" φασοποίηση: πολύ πριν ο φετιχισμός των εμπορευμάτων καταλάβει τα πεδία του επιθυμείν με την έλξη των εικόνων τους, ήταν η τεχνολογία

των μαγικών κοινωνικών φαντασιώσεων που είχε εφεύρει την εικονολατρεία. Και πολύ πριν οι καπιταλιστικές προσαγές κοινωνικοποιηθούν μέσα από την διαφήμιση (τους) έχουν υπάξει οι θεϊκές εντολές που εικονογραφήθηκαν διδακτικά - και αποτελεσματικά για καιρό. Εν τέλει τα αφεντικά του κόσμου, ελιτίζοντας να απαλλαγούν από τον προλεταριακό ανταγωνισμό, ξαναβύθισαν εκκλησίες. Τις φωταγόησαν, τις φωτογράφησαν, τις "εξαιλούσαν" - αλλά δεν είναι παρά εκκλησίες. Δεν ήταν λοιπόν τα λιγότερα φουγάρα (τα οποία εξάλλου δε λιγότερα, αλλά μετακόμισαν σε μερή "αόρατα") αλλά οι περισσότερες μετα-λήψεις που "ξορκίζουν" την ατελείωτη.

Το σύνθημα της καταναλωτικής δύναμης είναι μια "νεοστρεβιτική αναπαλαιώση" του συντάγματος της αυτοκαυρωτικής πίστης. Δεν μπορούμε εδώ να το αναλύσουμε διεξοδικά - αλλά δεν μπορούμε επίσης να μην θυσιάσουμε επιχειρηματικά την ψυχοβία, διανοητική/εξαθλιωτική του τάξη. Οφείλουμε επίσης να αναγνωρίσουμε πως η προλεταριακή αρνητικότητα έχει προς το παρόν διαγραφεί, από την έφοδο του οργανωμένου αρνητικού της κληραχίας. "Προς το παρόν" - όσο ακριβώς χρειάζεται για να συντεθεί, πάνω από την ασυνέχεια της, σε μια καινούργια (και προπαντός αφηνδιαστική) αντίθεση.

Ποιά μπορεί να είναι αυτή; Μόνο δυο τρία της υλικά μπορούμε να υποθέσουμε. Ένα απ' αυτά: η άρρηση στις καπιταλιστικές και κρατικές προσαγές (της καταναλωτικής δύναμης και των κανόνων της συμπεριλαμβανομένων) όχι μόνο σαν αντίκη αλλά και σαν επιθυμία... Άλλο: η άρρηση στο αδιαφοροποίητο "αρνητικό" που προτείνει το ίδιο το σύστημα με διάφορες μορφές - της αυτοκαταστροφής και των τελετουργιών της συμπεριλαμβανομένων... Τρίτο: η εφεύρεση μιας ζωικής θετικότητας, μιας ηθικής αντικανονικότητας χωρίς ιδιοκτητές και ιερείς, του είδους που ο αμερικανός δάσκαλος Σπινόζα μίλησε σε άλλους καιρούς.

Είναι αυτή η αδιάλυκτη αντίθεση η βιοπολιτική του ανταγωνισμού - όπως την ονομάζουν κάποιου; Είναι μήπως η διαρκής πολεμική τέχνη όπως θα το ληθούσαμε να την ονομάσουμε εμείς επιχειρηματικά; Δεν έχει σημασία το όνομα. Σημασία έχει πως μέσα στην μεγαλύτερη από ποτέ αθλιότητα, μέσα σε απίστευτες οδύνες σε όλον τον κόσμο, το πολιτικό μίος της κοινωνικής θέσης μας πρέπει να καταφέρει να μαστορέψει τους καινούργιους κεραυνούς του.

I LOVE YOU - αυτός ναι! είναι ένας "Ιός" του 2000 - μήπως όμως είναι και μια "θεραπεία";

Με 46 εκατομμύρια "θύματα" ανά τον κόσμο μέσα σε λίγες ημέρες, προκαλώντας τελικές ζημιές γύρω στα 8 - 10 δισ. δολαρίων (αλήθεια, πώς τα υπολογίζουν όλα αυτά;), με όλες τις high tech αστυνομίες από πίσω της, η ηλεκτρονική τορπίλη με το αθώο όνομα "ο αγαπώ" αξίζει πράγματι τον τίτλο της επιδημίας του 2000. Ασιατικής προέλευσης είναι κάτι παραπάνω από ηλεκτρονικό Perl Χάρμπορ. Υστερα από 13 χρόνια άσκων, εφευρετικών και διπλητριωδών πειραματισμών (τα χριστούγεννα του '87 είχε εμφανιστεί το πρώτο "παθόνιο" μικροπρόγραμμα μέσω e-mail, μεταμφιεσμένο σε χριστουγεννατικό δέντρο...) κάποιου χάκερς έκαναν τον κυβερνοκόρο να μοιάζει με νοσοκομείο.

Πέρα όμως από το διασκεδαστικό του πράγματος, όπου το αγαπώ είναι ηλεκτρονικό ζιζάνιο είτε κατέστρεψε αρχαία διατρέχοντας τον πανήπιτο internet, είτε ανάγκασε πολυεθνικές και στρατιωτικοβιομηχανικά συμπλέγματα σε άτακτη unplugged υποχώρηση από το δίκτυο για να σωθούν, πέρα λοιπόν απ' αυτά, το θέμα έχει και άλλες πλευρές.

Μέχρι τώρα οι εταιρείες ηλεκτρονικής ασφάλειας προσλάμβαναν χάκερς για να ελέγχουν την απόδοση των συστημάτων τους - όπως μια εταιρεία κλειδαριών θα προσλάμβανε διαρρήκτες. Με τον Melissa πέρσι που προκάλεσε ζημιές 80 εκατομμυρίων δολαρίων, και την καταγίδα του I love you που έσπασε αυτόν τον Μπλ ταμεία, παραδέχονται κάπως πως η ηλεκτρονική ασφάλεια στο internet θα είναι πάντα ένα βήμα πίσω από τους σαμποτέρ. Ο I love you χρησιμοποίησε για την διάδοσή του το Outlook της microsoft, ένα στάνταρ διαχείρισης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των office και των windows - και ο Scott Culp, επικεφαλής της ομάδας ασφαλείας της microsoft, απαντώντας στις επικρίσεις γι' αυτήν την "κατα λάθος" συνεργία ξεκαθάρισε πως "αν αρχίσουμε να αφαιρούμε λειτουργικότητα από τα προϊόντα μας εξαιτίας των ιών, δεν θα είναι και πολύ πασάρικα στην αγορά". Πράγμα που σημαίνει πως είναι η αγορά που αναγκάζει τους κλειδαράδες να είναι πιο πίσω από τους διαρρήκτες.

Όμως η πρόκληση που έχει ανοίξει δεν αφορά μόνο την ασφάλεια των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ένα μέρος της οποίας θα αντιμετωπίσει μέσα από κλειστά, ενδοβιομηχανικά ή ενδοεπιχειρησιακά κυκλώματα. Αφορά επίσης και το όφελος που μπορεί να δημιουργείται από τέτοιες κλιμακας επιδημίες. Ποιός θα άντεχε στον πειρασμό να μην σκεφτεί πως καταστροφές μεγέθους των 5, των 10, ή των 15 δισ. δολαρίων δεν είναι μια πρώτης τάξης ευκαιρία για τις ιδέες τις εταιρείες πληροφορικής, που βρίσκονται ήδη σε κρίση υπερπαραγωγής, να ανανεώσουν τις πωλήσεις τους - και όχι μόνο σε andavirus προγράμματα;

Αυτή είναι μια ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στο πρόσφατο μπουλιάρισμα που επιτεύχθηκε στα sites διάφορων εταιρειών και στον I love you. Η τυφλή, εκ των πραγμάτων, στόχευση του τελευταίου, δείχνει σε πόσο μεγάλο βαθμό είναι εκτεθειμένοι οι πελάτες του κυβερνοκόρου στην high tech προβοκάτσια και όχι μόνο στην διαφήμιση. Μια προβοκάτσια που δεν θα προέχεται κατ' ανάγκη από αντάρτες χάκερς. Ως γνωστόν ένα άλλο αντίδοτο, πολιτικότητα, το αντιρικό πάλης, έμεινε για λίγα μόνο χρόνια αλώβητο από τις κάθε είδους μυστικές κρατικές υπηρεσίες. Στη συνέχεια έγινε τμήμα των σχεδιασμών τους, έτσι ώστε να μην μπορεί να ξεχωρίσει κανείς το ποιός είναι τί...

Αν λοιπόν σήμερα οι κλειδαράδες του κυβερνοκόρου βρέθηκαν για άλλη μια φορά στη δυσάρεστη θέση να τρέχουν πίσω από τους κατασκευαστές του I love you και τους δεκάδες άλλους χάκερς που τροποποίησαν τον "ιό" δημιουργώντας επανδυνότερους κάλους τους, αύριο οι πολιτικοί του κυβερνοκαταστροφής θα τρέχουν πιο μπροστά. Για να αξιολογήσουν την "ανοικοδόμηση" των κτιπιμένων στα τυφλά κρηστών του δικτύου.

S.O.S.

Ουρλιάζουν με ένα γερό άγγιγμα. Αν είναι καλής ποιότητας με ένα γερό σπρώξιμο. Κάποιοι παίζουν μαζί τους. Οι υπόλοιποι ξεσηκώνονται - γιατί σημαίνεται κίνδυνος. Οι ι.χ. συναγεμωμένοι, ιδιωτικοποίηση του δημόσιου συμφέροντος, καλούν σε γενική επιστράτευση καθώς κάθε πέντε μέτρα υπάρχει κι ένας τροχοφόρος θησαυρός.

Γιατί τότε τα νεύρα των γειτόνων τεντώνονται; Γιατί παρακαλάνε μες τη νύχτα, να υπάρχει κλέφτης για να τους λυτρώσει από το διαπεραστικό αλλά αναπάντητο κάλεσμα στον νοικοκύρη; Είναι μια σπάνια αλλά και φυγαλέα απόδειξη της αντικοινωνικότητας της ιδιοκτησίας. Η

σειρήνα είναι η αυθεντική της μουσική, αλλά χωρίς ορχήστρα. Συμφωνισμοί δεν χωράνε: δεν είναι οι πάντες φύλακες της απανταχού ιδιοκτησίας, ο καθένας έχει τα δικά του. Άρα ο συναγεμωμένος είναι μια εκκωφαντική μπλόφα της συλλογικής συνείδησης: η ένωση ιδιοκτητών έχει κι αυτή δικαίωμα να κοιμάται.

Μένει βέβαια η χρησιμότητα του "σε είδαμε, σε είδαμε" που μονότονα σφυρίζει ο συναγεμωμένος στον επίδοξο κλέφτη. Δήθεν χρησιμότητα. Υπάρχει κανένας επαγγελματίας που να μην ξεχωρίζει και να μην εξουδετερώνει τέτοια προστατευτικά μέτρα; Οι νοικοκυραίοι δεν είναι κουφοί και οι κλέφτες βλάκες.

"Βάλε τον συναγεμωμένο στον κώλο σου" άφησε το πρώτο σημείωμα στο παρμπρίζ ένας κακοκοιμισμένος οικογενειάρχης. Πριν ακουμπήσει τον δικό του κώλο στο κάθισμα του πιο κάτω, εξίσου φυλασσόμενου, θησαυρού.

Τα αγανακτισμένα βρισίδια μέσα απ' τα καλοκαιρινά παράθυρα νυχτιάτικα δεν είναι βέβαια μουσική. Η γλώσσα των ανομολόγητων πνιγμών είναι.

ασφάλεια είναι να χωράς στην κονσέρβα σου

Το επάνω πράγμα είναι σιδερένιο και κινηματογραφικό. Το κάτω πλαστικό και σκέτα γραφικό: μπάτσος καταστολής διαδηλώσεων, από το Χονγκ Κονγκ. Χοντρά ζόρια τραβάνε οι κατατόπους στρατοί κατοχής των μητροπόλεων.

...Χειρότερη από εκείνη την αξιοσημείωτη εβδομάδα που τελείωσε την Μαύρη Παρασκευή του 1929... χειρότερη απ' την άλλη εκείνη εβδομάδα του 1987, όπου ο δείκτης των βιομηχανικών εταιρειών βούλιαξε 22,6% σε μια μονάχα ημέρα... η εβδομάδα 10 με 14 Απριλίου του 2000. Δύσκολο να βρεθεί το χρώμα της Παρασκευής 14 του μήνα, όπου οι μετοχές είχαν συνολικές απώλειες ενός τρισκατομμυρίου δολαρίων - η μεγαλύτερη εξαφάνιση χρήματος στις αγορές σε μια μέρα από τότε που εφευρέθηκε το χρήμα... Δύσκολο να βρεθεί το χρώμα αυτής της ημέρας, όπου και οι τρεις αμερικανικοί δείκτες, ο Nasdaq, ο Dow Βιομηχανικός και ο Standard & Poor's 500 είχαν σε ποσά τις μεγαλύτερες απώλειες από ποτέ... Δύσκολο να βρεθεί το χρώμα αυτής της εβδομάδας, όπου χάθηκαν συνολικά 2,1 τρισκατομμύρια δολάρια...

(Και σεις κλάιτε ακόμα για κάτι ψωροκατομμύρια δραχμών της Σοφοκλέους.)

Καλοί μου φίλοι σας χαιρετώ ταπεινά.

Στη φωτογραφία που σας στέλνω (και αποκλείεται να αντέξετε τον πειρασμό να μην την δημοσιεύσετε!) ετοιμάζομαι να βαφτώ τα χρώματα του πολέμου. Θα καταλάβετε στο τέλος.

Πριν εξηγήσω στα χοντροκομμένα σας μυαλά πως (και εάν) "εξαφανίζεται" το χρήμα, πριν βάλω ψύλλους στα αθάνατα αυτιά, θέλω να σας ξεναγήσω πίσω, στις σχολικές εφηβικές σας αιθούσες. Τότε που, σαν το πιο φυσιολογικό πράγμα στον κόσμο, μάθατε (μάθατε;) πως οι αριθμοί δεν αρχίζουν (ή τελειώνουν) στο 0, στο καθόλου, στο τίποτα. Αλλά πως υπάρχουν και "αρνητικοί αριθμοί", το -1, το -2, και πάει λέγοντας. Πίσω από την πλάτη σας - πώς το αντέξατε άραγε;

Παραδεχτείτε το. Φάγατε το μάθημα με την ίδια αδιαφορία όπως εκείνο για την πρωτεύουσα της Σιέρα Λεόν - Freetown λέγεται, σας διαβεβαίω, την έχω δει με τα μάτια μου. Οι αρνητικοί αριθμοί δεν είναι Αφρικανική εφεύρεση - είναι Ινδική. Φυσικά δεν ξέρετε το πώς και το γιατί. Είμαι σίγουρη πως δεν καταδεχτήκατε καν να (ξανα)μετρήσετε τα δάκτυλά σας ψάχνοντας το -6 απ' αυτά. Και οπωσδήποτε σας διέφυγε εντελώς (συμβαίνει αυτό με τα παιδιά) πως αν το "μείον" από σύμβολο μιας σχέσης (της αφαίρεσης εν προκειμένω) γίνει αυτοτελές στοιχείο ταυτότητας, για τους αριθμούς πρώτα και στη συνέχεια για τα πράγματα που μετρούνται, τότε δύο τινά μπορούν να συμβούν. Ή να τρελλαθείτε εντελώς μαζεύοντας μείον δίσκους (ώσπου να φτιάξετε την μνημειώδη μείον άπειρη δισκοθήκη) ή να μείνετε μόνιμα αφηρημένοι εσείς οι ίδιοι. "Μείον εσείς" δηλαδή. Δεν σας το κρύβω πως το εκπαιδευτικό σύστημα προσβλέπει στο δεύτερο.

Η αυτοτελής "ύπαρξη του αρνητικού" χωρίς καμμία πράξη αφαίρεσης ή άρνησης, που στηρίζεται στην ακλόνητη αυτοτέλεια της ύπαρξης του αριθμού (χωρίς καμμία πράξη αριθμησης) είναι μια φιλοσοφική υπόθεση. Η οποία στα τρυφερά μας χρόνια θα ήταν σοκ, αν δεν συνέβαινε να είναι απλά κάποια βαρετή ώρα κάποιου βαρετού σχολικού προγράμματος. Έτσι περνάει ντούκου η προπαγάνδα. Ακόμα και στην αλγεβρα.

Μιας βεβαιότητας δοθείσης μύριες έπονται: οι αρνητικοί αριθμοί έχουν και "ρίζα" - πάει να πει πως ρητά προέρχονται από μια "θετική" πράξη, τον αυτοπλαπλασιασμό άλλου αριθμού. Ποιά είναι η τετραγωνική ρίζα του -1; Ποιά πλευρά τετραγώνου δίνει εμβαδόν -1; Ποιός αριθμός πολλαπλασιασμένος με τον εαυτό του κάνει -1; Ελάτε: το γιότ! Το θυμάστε εκείνο το μυστηριώδες ι που ήρθε κι έκατσε στα τετράδια (και στα μυαλά σας) την επόμενη της ανακάλυψης των "αρνητικών αριθμών"; Τι είναι αυτό, τι να το κάνεις, τι να μετρήσεις; Δε βαριέσαι... καλώς ήρθατε στον κόσμο των "φανταστικών αριθμών". Δυστυχώς όχι σ' έναν φανταστικό κόσμο.

Την φαντασία σας βέβαια δεν την είχατε για έτσι. Imagine, ωραία! Αν πεις "φαντάστηκα ότι 5 επί 5 κάνει 3064,7" θα φας κράζιμο. Αν το διορθώσεις σε "όχι, φαντάστηκα ότι 5 επί 5 κάνει 3064,8" θα φας αποβολή - ή τίποτα χάπια. Πράγμα που σημαίνει πως όσο και φανταστικοί να είναι οι αριθμοί, η πειθαρχία και οι κανόνες γι' αυτούς είναι πολύ πραγματικοί και συγκεκριμένοι. Με ποιά σκοπό: Όχι τον υπολογισμό πραγμάτων. Αλλά τον υπολογισμό "καθ' εαυτόν" - οι φανταστικοί αριθμοί δεν φουραίνε αλλιώς. Τελεία και παύλα λοιπόν: το σχολείο μας κάνει εξυπνους, έστω και με το ζορί.

Το ότι, τελικά, στο κλείσιμο αυτής της περιπέτειας, μετά τους

Ζητήσαμε τη γνώμη της...
τί το θέλαμε;
Με έναν τίτλο ντισεϊκό και μια ανάλυση μισοστρουκτουραλιστική - μισοροστρουκ, μας ταχυδρόμησε ένα μπουκέτο, και μας ρίχνει στο καναβάτσο - γελώντας από μέσα της, είμαστε σίγουροι!

(Κυρία Jill Vicious
προλετάριοι άνθρωποι είμαστε,
να μας φωτίσετε ζητήσαμε!
Όχι να μας πετάξετε τα μάτια έξω!)

το λυκόφως των ειδώλων

Καλοί μου φίλοι
Αν κάτι βρήκα να σας θυμίσω για τις ενέσεις καθαρής μεταφυσικής (οι αριθμοί είναι μία σημαντική αλλά όχι η μοναδική περίπτωση) δεν μπορώ να βρω το αντίστοιχο μάθημα για το χρήμα. Αυτό δεν το μάθατε στο σχολείο - το μάθατε στη ζωή. Και τί μάθατε δηλαδή; Τι είναι το χρήμα; Μήπως φάγαμε κανα παραμύθι πάλι, αλα γιότ; Ν' αρχίσω θιαστικά από τα εύκολα.

"φανταστικούς" αριθμούς έρχονται οι "μυγαδικοί" είναι βέβαια happy end. Σαν φλέρτ που καταλήγει σε γάμο, με σαφές αντιρασιαστικό υπονοούμενο: η ένωση ενός "πραγματικού" και ενός "φανταστικού" μέρους στους αριθμούς δεν θα μπορούσε παρά να καταλήξει στο ευτυχές γεγονός ενός γλυκύτατου μιάδα. Έχετε αντίρρηση;

Απγωγή την αναμόκλευση των νεανικών παθών σας (πόσοι και πόσες δεν έχουν αιχμηρίσει στα μαθηματικά για πιο περίπλοκου από την "φύση" των αριθμών λόγους;) δεν την έκανα για να κριτικάρω το εκπαιδευτικό σύστημα. Αλλά για να θυμίσω μια κοινότυπη επιχείρηση. Αυτήν όπου μπλέκει ο καθένας με πλάσματα της φαντασίας και μονόκνωτα "αρνητικά" με την ίδια ευκολία και άνεση που πίνει τον καφέ του. Αυτήν όπου ο υπολογισμός, το υπολογίζει, στην πιο στεγνή και "επιστημονική" του μάλιστα έκφανση, αποκτάει μια διυπόστατη, "μαγική" ικανότητα: να ξεχωρίζει εντελώς τις σχέσεις από τα πράγματα (και τα πρόσωπα), και ύστερα να κάνει (ή να προσπαθεί να κάνει...) αυτές ακριβώς τις αφηρημένες σχέσεις και πράγματα, και πρόσωπα. Τα οποία συνάπτονται με "κανονικούς" τρόπους.

(Πώς το είπαν αυτό; Φετιχισμό!)

Καλοί μου φίλοι
Αν κάτι βρήκα να σας θυμίσω για τις ενέσεις καθαρής μεταφυσικής (οι αριθμοί είναι μία σημαντική αλλά όχι η μοναδική περίπτωση) δεν μπορώ να βρω το αντίστοιχο μάθημα για το χρήμα. Αυτό δεν το μάθατε στο σχολείο - το μάθατε στη ζωή. Και τί μάθατε δηλαδή; Τι είναι το χρήμα; Μήπως φάγαμε κανα παραμύθι πάλι, αλα γιότ; Ν' αρχίσω θιαστικά από τα εύκολα.

Οτιδήποτε κι αν εννοήσετε σαν "χρήμα" (κέρματα, χαρτονομίσματα, επιταγές, γραμμάτια, πλαστικές κάρτες, φασόλια, χάντρες, κομμάτια πολύτιμων μετάλλων...) θα δείτε ότι έχει δύο "διαστάσεις": είναι κάτι υλικό απ' ενός - αφετέρου είναι σημειωμένο (άμεσα ή έμμεσα αυτό δεν έχει ιδιαίτερη σημασία) με έναν αριθμό. Το υλικό μέρος του χρήματος είναι από - εντούτοις είναι εντελώς προσηματικό - εξ ου κι ακούτε σήμερα για "άυλο χρήμα". Εκείνο που έχει σημασία είναι ο αριθμός - "ησού" που το αφορά και το χαρακτηρίζει. Παρόλο - και προσέξτε το αυτό - που ο αριθμός δεν μετράει πλέον κάτι, δείχνει την "αξία" του χρήματος. (Μια ράβδος χρυσού θα γράφε επάνω το βάρος της, το οποίο πολλαπλασιαζόμενο με ένα άλλο νόμισμα, δείχνει επίσης την "αξία" της).

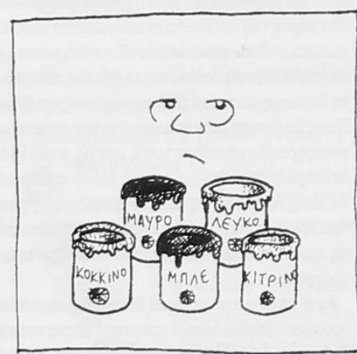
Τι είναι λοιπόν η αξία του χρήματος; Τι είναι εκείνο που αριθμογράφεται στο χρήμα; Και γιατί αυτοί οι αριθμοί είναι μονάχα θετικοί, και ποτέ αρνητικοί, φανταστικοί ή μυγαδικοί; Γιατί τέτοια ταίγγουνα στα νούμερα; Μα γιατί το χρήμα, η αξία του δηλαδή, έχει σχέση με ανταλλαγές πραγματικών "αγαθών", αντικειμένων - και εργασίας. Το χρήμα δεν έχει καμμία άλλη "αξία" εκτός απ' αυτήν: να "μετράει" (θα μπορούσα να πω εδώ: να κανονίζει, να ελέγχει, να υπολογίζει, οτιδήποτε χωράει στο ρήμα "μετρώω") πραγματικές ανταλλαγές. Κι ούτε καν είναι το χρήμα το ίδιο ένα υποκείμενο. Είναι ένα μέσο. Εξ ου και η ταπεινή του αριθμητική: πρόσθεση, αφαίρεση, πολλαπλασιασμός και διαίρεση.

Σαν μέσο είναι μια σχέση / σύμβαση. Στην εμπορική ανταλλαγή ενός τραπέζιού με μερικά ποτήρια το χρήμα δεν θα είχε καμμία βοήθεια να προσφέρει: την αναλογία ανταλλαγής μπορούν να την κανονίσουν οι ενδιαφερόμενοι χωρίς την χρήση ενός ειδικού, τρίτου "μέσου", όπως το χρήμα. Αντιθέτως, αυτός ο τρίτος, "ουδέτερος" ενδιάμεσος των ανταλλαγών εφευρέθηκε για να γίνει επικτική η μέτρηση, η σύγκριση, η ιεράρχηση διαφορετικών μεταξύ τους ανταλλαγών. Ένα τραπέζι όσο 10 ποτήρια, και ένα καπέλο όσο τρία παπούτσια - ναι, αλλά ένα τραπέζι πόσα καπέλα;

Με άλλα λόγια το χρήμα "μορφοποιεί" σχέσεις ανταλλαγής αξιών που είναι κοινωνικά προσδιορισμένες, τις κάνει μεταξύ τους ομόλογες μεσολαβώντας τις, ενώ αυτές οι ίδιες μπορεί να εντελώς διαφορετικής τάξης. Είναι το "γενικό ισοδυναμικό" τους. Κάνει ό,τι η απλή αριθμητική στα πράγματα: 1 (δέντρο) + 1 (ρολόι) = 2 (!). Το χρήμα είναι η εφαρμοσμένη αριθμητική των κοινωνικών σχέσεων αξίας.

Ξέρω τώρα
Θα σκεφτόσαστε πως τα λέω πολύ απλοϊκά, πως το πορ-

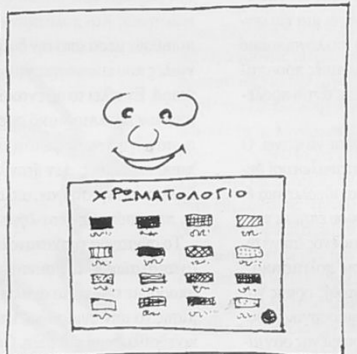
το φάντασμα της ελευθερίας

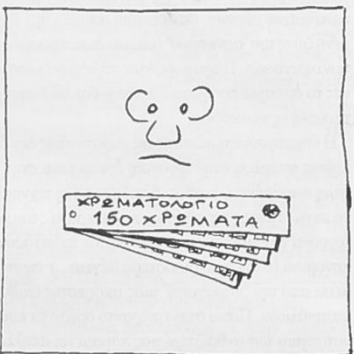
ελευθερία είναι να μπορείς να διαλέγεις...

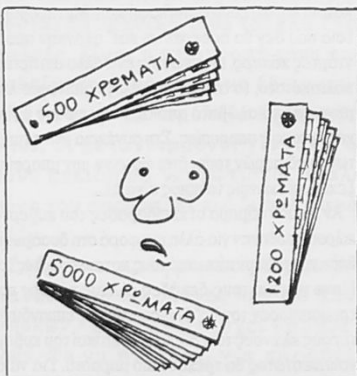
...η ελευθερία της αγοράς που λέμε...

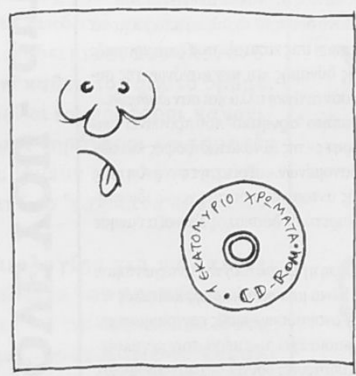
... όσο πιο πολλές οι επιλογές τόσο μεγαλύτερη η ελευθερία...

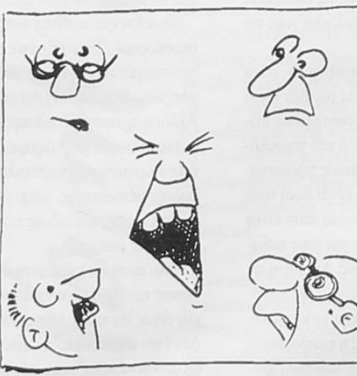
... και η δικιά σου, και της αγοράς που λέμε...

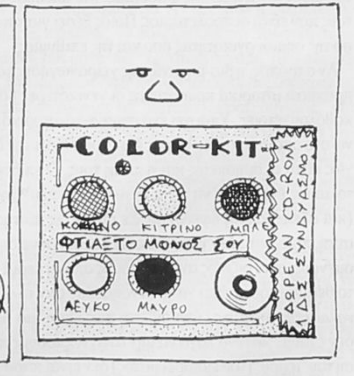
η ελευθερία της αγοράς βέβαια το παρακάνει καμμία φορά...

... γιατί βιάζεται να μπορείς να διαλέγεις όσο το δυνατό καλύτερα...

... οπότε ξεχνάς τί ήθελες να διαλέξεις...

... και τότε πρέπει να ξαναγίνεις ελεύθερος, σαν την αγορά...

τοφόλι σας δεν έχει μέσα σχέσεις αλλά φράγκα, πως μου διαφεύχουν πολλά. Για παράδειγμα: το χρήμα λένε "γεννάει" χρήμα (αν δεν έχει συμβεί κάτι τέτοιο στην τσέπη σας βάλτε το παντελόνι σε σκοτεινό και ήσυχο μέρος, τα χιλιάρικα θέλουν απόλυτη ηρεμία για να ζευγαρώσουν...και βγάλτε τα προφυλακτικά από εκεί γύρω...)

Να θυμίσω λοιπόν κάτι, εξίσου απλοϊκό με τα προηγούμενα. Εκείνο που δημιουργείται και καταστρέφεται δεν είναι το χρήμα, αλλά οι αξίες. Εφόσον αυτές, κοινωνικές πάντα, δεν μένουν "πάγιες", και εφόσον επίσης κάποιο τους μέρος ανταλλάσσεται εμπορικά, ανάλογα με την δική τους αύξηση ή μείωση "γεννιέται" ή "πεθαίνει" το χρήμα. Αν στο νηπιαγωγείο μάθατε τον χάρκα για να μετράτε χαρτιά κι αργότερα διαπιστώσατε πως υπάρχουν αποστάσεις πολλών χιλιομέτρων, δεν είναι οι πόντοι που "γέννησαν" πόντους....

Να και ένα παράδειγμα εγκυμοσύνης χρήματος. Κάποιος δανείζεται από τράπεζα ένα Χ ποσό για να φτιάξει ένα σπίτι. Ως γνωστό θα επιστρέψει Χ + κέρποσα κερατιάτικα επιπλέον. Δεν δανείστηκε γόνιμα χιλιάρικα. Με το Χ ποσό αγόρασε υλικά και εργασία βάζοντας την δεύτερη να τακτοποιήσει τα πρώτα. Το αποτέλεσμα είναι ένα σπίτι που ξεπερνάει το άθροισμα της "αξίας" των υλικών του με το κόστος της εργασίας (άθροισμα που έστω είναι Χ) - γι' αυτό και μιλάμε για εκμετάλλευση της εργασίας.

Ο δανειστής τώρα (η τράπεζα) δεν θέλει πίσω μόνο το Χ ποσό, αλλά και ένα μέρος της επιπλέον αξίας που δημιουργήθηκε από τους εργάτες, και είναι "εγκλωβισμένη" στο σπίτι. Θα μπορούσε να πει: θέλω τα Χ λεφτά + 2 δωμάτια. Προτιμάει να μεταφράσει τα δωμάτια σε χρήμα, σε τόκο δηλαδή.

Ο τόκος θυμίζει τοκετό. Αλλά αυτή είναι η αρχώ που αποτελεί το είδωλο της εκμετάλλευσης της δημιουργικότητας της ανθρωπίνης εργασίας. Μόνο η εργασία δημιουργεί αξία. Επειδή μπορεί (η εργασία) να είναι κυριολεκτικά αρνητική...

Όπου λοιπόν εμφανίζεται πως "το χρήμα γεννάει χρήμα" η αλήθεια είναι πως οι αξίες (που ανταλλάσσονται εμπορικά) αυξάνονται ή πως κυκλοφοράει "πληθωρισμένο" χρήμα. Διαφορετικά.....

Αγαπητοί μου

Εκείνη την αγνώστου πλην βαθιά σκούρου χρώματος Δευτέρα 17 Απριλίου που ο "γενικός δείκτης" στην Σοφοκλέους σας έπεσε σαν ώριμο μήλο κάτω από ώριμη μηλιά, κάνοντας 9,19% επί της "αξίας" του (πόσο καταχρηστικά μπαίνει εδώ κι εκεί αυτή η λέξη!) εσείς βέβαια υποθέτω πως πανηγυρίζατε. Καλά κάνατε, δε λέω. Τα γέλια όμως από μόνα τους δεν σας κάνουν περισσότερο εξυπνους από κείνους που έφαγαν το μήλο κατακέφαλα. "Έπεσε το χρηματιστήριο" - μην έγινε κανός σεισμός; Τι φταιίει; Ο νόμος της βαρύτητας; Κι όταν "ανεβαίνει το χρηματιστήριο" ποιος το ανεβάζει; Ο νόμος της ελαφρότητας; Θα σας συσταύσα, μιας και είσαστε εζώ από το χορό, να γίνεται πιο κριτικοί. Γιατί οι καμπάνες κτυπάνε και για εσάς. Θέλετε δε θέλετε.

Την επομένη ημέρα, 18/4, οι δημοσιογράφοι σας (πράκτορες της τσέπης τους αλλά και πιστοί του ελεεινότερου δημοσιογραφικού ξεπεσμού) έγραψαν με το φυσικότερο - αν και δυστυχέστερο - ύφος του κόσμου: ME TZIPO 150 ΔΙΣ. ΕΞΑΤΜΙΣΤΗΚΑΝ 5 ΤΡΙΣ. Σε δραχμές βέβαια, όχι σε δολάρια.... αλλά για δυο λεπτά: πως "εξατμίζονται" 5 τρισ. με τζίρο 150 δις.; Μήπως ήταν δυνατή η φωτιά; Τι μας λείει δηλαδή το χρηματιστήριο για το χρήμα; Πως σήμερα είναι - αύριο δεν είναι; Τι τρέχει;

Έχω προσπαθήσει παλιότερα να σας εξηγήσω μερικά από τα μυστικά, μέσω μιας συνέντευξης σ' αυτό εδώ το λαθρόβιο έντυπο - αν θυμάστε.... Τώρα θα σας πω ένα ακόμα.....

Αν εκατό διαφορετικοί άνθρωποι έχουν αγοράσει από μια ζύστρα, την οποία δεν σκοπεύουν να κρατήσουν (καθώς ζυμώνται με τα κέρια, άρα δεν τους είναι χρήσιμη καθ' εαυτή) αλλά απλά ενδιαφέρονται να την μεταπωλήσουν σε "καλύτερη τιμή"..... Αν άρα αυτοί οι εκατό έχουν από μια ζύστρα της οποίας την "αξία" προσδιορίζουν σαν διαφορά της τιμής πώλησης από την τιμή αγοράς.... Αν αυτοί οι εκατό υπέροχοι βλέπουν πάνω σε εκατό υπέροχες ζύστρες τους ένα κοντέρ μ' έναν χρηματικό αριθμό να τους γνέφει (εξκλώντας μεσ' την μέθη τους πως βρίσκονται στη μέση μιας ανταλλαγής και όχι ελπίδων άσχετων με το εμπόριο...)... Κι σαν συμβαίνει κανέναν

πό μένα θα έλεγε κάτι τέτοιο: πως υπάρχει παγκόσμια πλεονάζον χρήμα, δηλαδή συσσωρευμένα νούμερα "αξιών" πάνω σε τραπέζογραμματία, τα οποία δεν "αναλογούν" πλέον σε πραγματικά μεγέθη εμπορικών ανταλλαγών, επειδή αυτές λιγοστεύουν, και επειδή επίσης γίνονται σε όλο και χαμηλότερες τιμές. Αυτό το τελευταίο εξάλλου θεωρείται κατόρθωμα, και λέγεται "αντι-πληθωρισμός": στις τιμές των εμπορευμάτων φυσικά.

Θα έλεγε λοιπόν ο (ας πούμε καθηγητής μου) πως λόγω παρατεταμένης κρίσης το κυκλοφορούν χρήμα δεν αντιστοιχεί σε αξίες πραγμάτων και σχέσεων, περισσεύει... Και βολοδέρνει παγκόσμια δεξιά και αριστερά (στα χρηματιστήρια δηλαδή) προσπαθώντας πια, για λογαριασμό των κατόκων του, όχι να "μετρήσει" αξίες και κέρδη πραγματικά, αλλά να τα "δημιουργήσει", σαν σάρκα - από - την - σάρκα του! Θα έλεγε ακόμα πως όταν το ποσό της παγκόσμιας διακίνησης εμπορευμάτων έχει γίνει ένα ασημαντό κλάσμα του ποσού της παγκόσμιας χρηματικής διακίνησης, τότε το χρήμα έχει καταβάλσει αδιάστακτα τα απλά μαθηματικά (που πλέον δεν του χρειάζονται) ελπίζοντας να θριαμβεύσει σαν φιλοσοφία.

Θα 'λεγε κι άλλα.... Κάποιοι σχολαστικός με την ιστορία θα θυμίσε ακόμα πως δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι τέτοιο στον καπιταλιστικό παράδεισο. Πως εκείνο που θα "προσχειώσει" τους αερομάχους του χρήματος θα είναι η βεβαιωμένη δυνατότητα να θγάζουν αληθινά κέρδη όχι από τις αλλαξοκωλιές των μετοχών και των ελπίδων τους αλλά από την πλήρη εκμετάλλευση της (παραγωγικότητας) της εργασίας - και την αναμορφωμένη καταστροφικότητα της νέας κατανάλωσης, που βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα. Θα μας θυμίσε ο ιστορικός πως αυτά θα γίνουν αφού πρώτα καταστραφούν στην μεγαλύτερη δυνατή έκταση οι "παλιές αξίες".... αφού δηλαδή κορυφωθεί (αν το αφήσουμε, όμως αυτό είναι άλλο θέμα) ο πόλεμος που γίνεται ήδη παγκόσμια....

Δεν θα διαφωνούσα - με τι κότσια άλλωστε; Μα το περπατημένο μου μυαλό θέλει κάτι να αναρωτηθεί. Μήπως αυτό που εμφανίζεται σαν σχετική (και λυσασμένη) ανεξαρτησία της κυκλοφορίας χρήματος δεν είναι παρά η "μετάφραση" (εντελώς καινούργια λέω) μιας "πρωτοπόρας" κοινωνικής - τεχνικής συνθήκης, και των ανάλογων σχέσεων; Μήπως δηλαδή οι καταπληκτικές πτήσεις και επιτακύνσεις των κερδών του χρήματος από το χρήμα, δεν είναι παρά η "καπιταλιστική αναγωγή" της γενικής αποδοχής υπολογιστικών μοντέλων σε πάμπολες κοινωνικές σχέσεις;

Αν είσατε (ακόμα!) όρθιοι καθείστε να τα κάνω λιανά.

Φτωκά μου παιδιά Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές στηρίζονται στο θεώρημα πως τα πάντα (ή σχεδόν τα πάντα) στις κοινωνικές σχέσεις μπορούν να αναλυθούν σε ελάχιστα τμήματα - βήματα, τα οποία αριθμοποιούμενα μπορούν να ανασυντεθούν μετατρέποντας αυτά που πριν ήταν σχέσεις σε προγράμματα. Οι πιο πολλοί πιστεύουν πως αυτό το θεώρημα είναι αληθινό. Εγώ λέω πως είναι διδακτικό: μπορεί δηλαδή να επιβληθεί, και τότε θα είναι "αληθινό". Πάντως ένα είναι σίγουρο. Αν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές είναι μηχανές, ο προγραμματισμός είναι ένα καινούργιο ιδεο-κοινωνικό μοντέλο.

Έτσι λοιπόν, άσχετα με το πόσο χρησιμοποιούν υπολογιστές, για ποιό λόγο, και τι καταλαβαίνουν κόνοντάς το, η δεοντολογία του προγραμματισμού έχει αρχίσει να ξεδιπλώνεται και να δειξω το τομάρι μου! Αυτή η τεράστια, παγκόσμια, αγία και πολιτισμένη "διακίνηση χρήματος", που πέφτει καθλωμένο εδώ και "γεννάει κι άλλο χρήμα", και φεύγει από εκεί αφήνοντας "ατσούσι χρήματος" και οικογενειακά δράματα, αυτό λοιπόν το πλανητικό σούρτα φέρτα ενός "πράγματος" που μόνο πράγμα δεν είναι, ενός συμβόλου που απο μόνο του, χωρίς πραγματικές σχέσεις εμπορικής ανταλλαγής τις οποίες να "μεταφράζει" δεν μπορεί να πάει πουθενά, αυτός ο τηλενομαδισμός που ορκίζεται ότι ο κουρνιαχτός που σηκώνουν οι "μεταβιβάσεις χρήματος" είναι "πλούτος", ε λοιπόν όλα αυτά που θυμίζουν πάνω σε εκατό υπέροχες αριθμούς που γεμίζουν ένα τετραδίο μαθηματικών. Μια φανταστική παρέλαση σε έναν πραγματικό μαυροπίνακα.

Η αλήθεια είναι πως κάποιος περισσότερο μορφωμένος α-

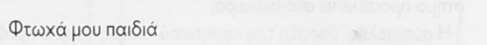
πλό μένα θα έλεγε κάτι τέτοιο: πως υπάρχει παγκόσμια πλεονάζον χρήμα, δηλαδή συσσωρευμένα νούμερα "αξιών" πάνω σε τραπέζογραμματία, τα οποία δεν "αναλογούν" πλέον σε πραγματικά μεγέθη εμπορικών ανταλλαγών, επειδή αυτές λιγοστεύουν, και επειδή επίσης γίνονται σε όλο και χαμηλότερες τιμές. Αυτό το τελευταίο εξάλλου θεωρείται κατόρθωμα, και λέγεται "αντι-πληθωρισμός": στις τιμές των εμπορευμάτων φυσικά.

Θα έλεγε λοιπόν ο (ας πούμε καθηγητής μου) πως λόγω παρατεταμένης κρίσης το κυκλοφορούν χρήμα δεν αντιστοιχεί σε αξίες πραγμάτων και σχέσεων, περισσεύει... Και βολοδέρνει παγκόσμια δεξιά και αριστερά (στα χρηματιστήρια δηλαδή) προσπαθώντας πια, για λογαριασμό των κατόκων του, όχι να "μετρήσει" αξίες και κέρδη πραγματικά, αλλά να τα "δημιουργήσει", σαν σάρκα - από - την - σάρκα του! Θα έλεγε ακόμα πως όταν το ποσό της παγκόσμιας διακίνησης εμπορευμάτων έχει γίνει ένα ασημαντό κλάσμα του ποσού της παγκόσμιας χρηματικής διακίνησης, τότε το χρήμα έχει καταβάλσει αδιάστακτα τα απλά μαθηματικά (που πλέον δεν του χρειάζονται) ελπίζοντας να θριαμβεύσει σαν φιλοσοφία.

Θα 'λεγε κι άλλα.... Κάποιοι σχολαστικός με την ιστορία θα θυμίσε ακόμα πως δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει κάτι τέτοιο στον καπιταλιστικό παράδεισο. Πως εκείνο που θα "προσχειώσει" τους αερομάχους του χρήματος θα είναι η βεβαιωμένη δυνατότητα να θγάζουν αληθινά κέρδη όχι από τις αλλαξοκωλιές των μετοχών και των ελπίδων τους αλλά από την πλήρη εκμετάλλευση της (παραγωγικότητας) της εργασίας - και την αναμορφωμένη καταστροφικότητα της νέας κατανάλωσης, που βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα. Θα μας θυμίσε ο ιστορικός πως αυτά θα γίνουν αφού πρώτα καταστραφούν στην μεγαλύτερη δυνατή έκταση οι "παλιές αξίες".... αφού δηλαδή κορυφωθεί (αν το αφήσουμε, όμως αυτό είναι άλλο θέμα) ο πόλεμος που γίνεται ήδη παγκόσμια....

Δεν θα διαφωνούσα - με τι κότσια άλλωστε; Μα το περπατημένο μου μυαλό θέλει κάτι να αναρωτηθεί. Μήπως αυτό που εμφανίζεται σαν σχετική (και λυσασμένη) ανεξαρτησία της κυκλοφορίας χρήματος δεν είναι παρά η "μετάφραση" (εντελώς καινούργια λέω) μιας "πρωτοπόρας" κοινωνικής - τεχνικής συνθήκης, και των ανάλογων σχέσεων; Μήπως δηλαδή οι καταπληκτικές πτήσεις και επιτακύνσεις των κερδών του χρήματος από το χρήμα, δεν είναι παρά η "καπιταλιστική αναγωγή" της γενικής αποδοχής υπολογιστικών μοντέλων σε πάμπολες κοινωνικές σχέσεις;

Αν είσατε (ακόμα!) όρθιοι καθείστε να τα κάνω λιανά.

Φτωκά μου παιδιά Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές στηρίζονται στο θεώρημα πως τα πάντα (ή σχεδόν τα πάντα) στις κοινωνικές σχέσεις μπορούν να αναλυθούν σε ελάχιστα τμήματα - βήματα, τα οποία αριθμοποιούμενα μπορούν να ανασυντεθούν μετατρέποντας αυτά που πριν ήταν σχέσεις σε προγράμματα. Οι πιο πολλοί πιστεύουν πως αυτό το θεώρημα είναι αληθινό. Εγώ λέω πως είναι διδακτικό: μπορεί δηλαδή να επιβληθεί, και τότε θα είναι "αληθινό". Πάντως ένα είναι σίγουρο. Αν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές είναι μηχανές, ο προγραμματισμός είναι ένα καινούργιο ιδεο-κοινωνικό μοντέλο.

Έτσι λοιπόν, άσχετα με το πόσο χρησιμοποιούν υπολογιστές, για ποιό λόγο, και τι καταλαβαίνουν κόνοντάς το, η δεοντολογία του προγραμματισμού έχει αρχίσει να ξεδιπλώνεται και να δειξω το τομάρι μου! Αυτή η τεράστια, παγκόσμια, αγία και πολιτισμένη "διακίνηση χρήματος", που πέφτει καθλωμένο εδώ και "γεννάει κι άλλο χρήμα", και φεύγει από εκεί αφήνοντας "ατσούσι χρήματος" και οικογενειακά δράματα, αυτό λοιπόν το πλανητικό σούρτα φέρτα ενός "πράγματος" που μόνο πράγμα δεν είναι, ενός συμβόλου που απο μόνο του, χωρίς πραγματικές σχέσεις εμπορικής ανταλλαγής τις οποίες να "μεταφράζει" δεν μπορεί να πάει πουθενά, αυτός ο τηλενομαδισμός που ορκίζεται ότι ο κουρνιαχτός που σηκώνουν οι "μεταβιβάσεις χρήματος" είναι "πλούτος", ε λοιπόν όλα αυτά που θυμίζουν πάνω σε εκατό υπέροχες αριθμούς που γεμίζουν ένα τετραδίο μαθηματικών. Μια φανταστική παρέλαση σε έναν πραγματικό μαυροπίνακα.

Η αλήθεια είναι πως κάποιος περισσότερο μορφωμένος α-

των παιδιών, από τα συνταξιοδοτικά σχέδια μέχρι τον τουρισμό.

Θα μπορούσα να απαριθμήσω έναν μεγάλο κατάλογο σχέσεων και συμπεριφορών που στον σύγχρονο, αναπτυγμένο καπιταλισμό είναι υπολογιστικές - και μάλιστα γίνονται δεκτές σαν τέτοιες. Βρίσκω το ενδιαφέρον όμως στο εξής: στο ότι όλοι αυτοί οι υπολογισμοί, ατομικοί ή συλλογικοί, για το ένα ή το άλλο θέμα, συγκροτούν ένα εντελώς καινούργιο "κοινωνικό κεφάλαιο", με την πλήρη έννοια αυτών των δύο λέξεων. Συγκροτούν μια καινούργια "δεξαμενή σχέσεων", η οποία παρότι βρίσκεται ήδη υπό εκμετάλλευση μεγαλώνει (κατά την ταπεινή μου γνώμη) με διαφορετικούς ρυθμούς και ασυνέχειες σε σχέση με τις "παραγωγικές σχέσεις και δυνάμεις" - α ρε Κάρολε...

(Πάρτε για παράδειγμα το καταναλωτικό δάνειο. Πώς μπορεί κανείς να δανείζεται με τόκο για λόγους κατανάλωσης; Υπολογίζοντας (με όποιον τρόπο θεωρεί σωστό) πως παρότι τελικά θα πληρώσει περισσότερο, αυτό τον συμφέρει. Το ζήτημα δεν είναι αν κάνει σωστό ή λάθος υπολογισμό - αλλά τότε ότι "χτίζει" το μέλλον του γύρω από τον υπολογισμό αποπληρωμής ενός κρέους. Και το αξιοπρόσεκτο: στην μητρόπολη ΗΠΑ το ετήσιο ποσό των καταναλωτικών δανείων, τα τελευταία 15 χρόνια, αυξάνεται με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό 7%, ενόσω το πραγματικά διαθέσιμο για κατανάλωση εισόδημα των αμερικάνων αυξάνεται με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό μόνο 3,9%. Εδώ και μερικά χρόνια οι αμερικάνοι χρωστάνε περισσότερο από όσα μπορούν να ξεπληρώσουν. Πώς τα καταφέρνουν τότε; Παίρνοντας διαρκώς περισσότερες πιστωτικές κάρτες, και δανειζόμενοι εκ νέου για να ξεπληρώσουν τα προηγούμενα δάνειά τους. Αν αυτό σας φαίνεται παράλογο, ίσως έχετε λάθος γνώια: έχουν υπολογίσει σωστά πως οι τράπεζες έχουν το δικό τους συμφέρον στο να αυξάνονται τα δάνεια, εφόσον το κέρδος από την διαφορά επιτοκίων είναι το ευκολότερο για αυτές. Εν τέλει τόσο οι κορηγοί όσο και οι λήπτες των καταναλωτικών δανείων, στο σύνολό τους, δανειζόταν χρόνο - και το ξέρουν. Υπολογίζουν πως μέχρι την κατάρρευση του συστήματος της καταναλωτικής πίστης αυτοί θα καταφέρουν να διασωθούν.)

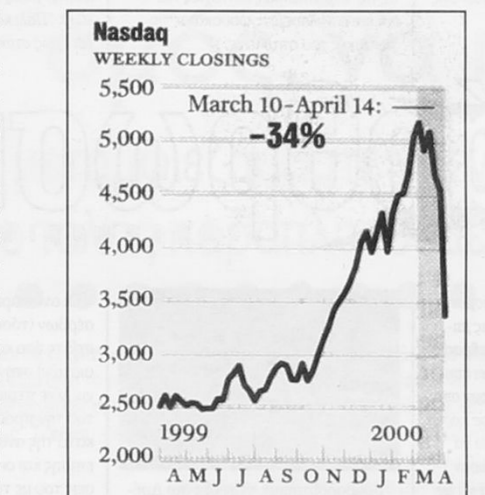
Έκπληκτοι αναγνώστες μου

Το παράδειγμα του καταναλωτικού δανεισμού είναι το πιο φτωχό αν το σκεφτεί κανείς με την στενή, χρηματική του διάσταση. Εγώ μιλάω περισσότερο για την κουλτούρα των "δόσεων", που συνεπάγεται μια ορισμένη αρθρωση της καθημερινής ζωής γύρω από προγραμματισμούς και υπολογισμούς. Οικονομικούς εδώ, συναισθηματικούς εκεί, ψυχολογικούς παραπάνω. Τεχνικούς ή όχι: η "έξυπνη" κουζίνα (που αγοράστηκε με το καταναλωτικό δάνειο...) μαγειρεύει με προγραμματισμό, κι αυτό είναι ένας συνδυασμός τεχνικής, οικονομίας και καθημερινότητας σε μοριακό επίπεδο. Η "έξυπνη" διάτα απ' την άλλη, που προγραμματίζεται να ξεκινήσει μερικούς μήνες πριν τις καλοκαιρινές διακοπές, είναι διασταύρωση πολλών και διαφορετικών υπολογισμών, με μεγαλύτερο βαθμό αοριστίας.

Όπως και να 'χει αυτό που ονομάζω "κοινωνικό κεφάλαιο" του υπολογίσει αποτελεί μια κοινωνική σύμβαση που μπορεί μεν να είναι γεμάτη μεταφυσικές (όπως οι "αρνητικοί" ή οι "φανταστικοί" αριθμοί στο μαυροπίνακα) αυτό όμως δεν εμποδίζει να γίνονται λογιστικές πράξεις. Μου φαίνεται πως το "χρήμα - που - γεννάει - χρήμα", σαν φαντασίωση αλλά και σαν θέση, είναι ακριβώς η πλέον πρόχειρη και ταυτόχρονα γενική "καπιταλιστική μετάφραση" του υπολογίσει.

Τί σημαίνει αυτό; Ξεκινώντας από την αίσθησή μου (φυσικά δεν μιλάω με "ακλόνητες αποδείξεις") για τις υπολογιστικές σχέσεις που σαν μοντέλο απλώνονται στις κοινωνίες, σκέφτομαι πως ένα τους κύριο χαρακτηριστικό είναι η αφαίρεση. Νταραθερίζομαι αφηρημένα με έραστές (ένα παράδειγμα λέω...) σημαίνει υπολογίζω την συλλογή μου από τέτοιους. Το ίδιο συμβαίνει στις λεγόμενες "φιλίες": υπολογίζω να έχει "πολύ" κόσμο μια συναναστροφή, για να μου είναι αφηρημένα "ευχάριστη" - ή, συγκεκριμένα "αποδοτική". Υπολογίζω την περιουσία μου και τις αποδόσεις της - για να είμαι ευτυχής. Ακόμα κάνω υπολογισμούς για τα γονικά μου "καθήκοντα" - λογαριασμούς εξόδων σε φροντιστήρια, ρούχα, διασκέδαση, ώστε "να είμαι εντάξει".

Πίσω (ή πλάι) από αυτήν την δεσπόζουσα αφαίρεση (ή και υποποίηση) όπου το σημαντικό είναι η μετρίσημη ποσότητα (σεξ, πλούτου, επιτυχιών, κλη) η αριθμηση είναι ο κρυφός κανόνας. Υπάρχουν παντού (και χρησιμοποιούνται) αριθμοί, βοηθίες στους υπολογισμούς. Για τις θερμίδες και το πάχος, για τις κάρτες και τα rip τους, για τα τηλέφωνα και τα ραντεβού, για τις σεξουαλικές αποδόσεις και τα φάρμακα τους, για τον χρόνο και την οργάνωσή του, για τα έσοδα και τα έξοδα, για το μέγεθος των εμβρύων, για την επιτάχυνση και τα bytes, για την ηλιοπροστασία και την "τύχη", για την μνήμη, τις βιταμίνες και οποιοδήποτε συμβόλαιο. Αριθμοί παντού όπου γίνονται υπολογισμοί κάθε είδους - αριθμοί και η μεταφυσική τους. Που είναι η κρίσιμη γέφυρα, όχι απλά με το χρήμα, αλλά ειδικά με το χρήμα - που - γεννάει - χρήμα. Όσο κάθε μεμονωμένη σχέση γίνεται επένδυση (επενδύω στο μέλ-

Τέτοιες "γραφικές παραστάσεις", που κάποτε ήταν κλεισμένες στα γραφεία διοίκησης των επιχειρήσεων, τώρα είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς (εκτός, φρε, από το τελευταίο τμήμα αυτού εδώ), και πάντος κοινότητες. Υπομιάζομαι πως έλκουν την γοητεία τους από τις "αριθμητικές" και τις "γεωμετρικές προόδους", αφού με απλό και κατανοητό τρόπο που δίνουν "αυτό που ανεβαίνει και ανεβαίνει και ανεβαίνει..."

Κάποιος φρουδιστής θα σημείωνε το φαλλικό ονομασμένο τέτοιο γραφημάτων, και δεν θαθε άδικο. Ούτε λόγος φυσικά για τις "σεξουαλικές συμπεριφορές" των πακτών... νομίζω πως χάρη σ' αυτούς ο όρος "αυτοικανοποίηση" έχει αποκτήσει καινούργιο νόημα.

Όσο για τον Nasdaq και τη "νέα οικονομία", Δεν πρόλαβε να γεννηθεί και την κηδεύουν. Οι πιο μετριοπαθείς εκτιμητές λένε πως το 75% των επιχειρήσεων που "δραστηριοποιούνται" σαν εμπορικές στο internet θα βάλουν λουκέτο τα επόμενα 2 - 3 χρόνια. Έτσι κι αλλιώς πολλές ήδη δουλεύουν χωρίς κανένα πραγματικό κέρδος, μόνο όσα εβγαζαν από την υπερτίμηση των μετοχών τους στο χρηματιστήριο... Το μέλλον είναι (λένε) να έχουν παραρτήματα στο internet οι κανονικές βιομηχανίες (ή να το χρησιμοποιούν για ενδοεπιχειρηματική, ανα τον κόσμο, επικοινωνία και ανταλλαγές). Τα καθαρόαιμα δικτυακά μαγαζιά αποδεικνύονται αερικά.

λον μου, στους άλλους, κλη) τόσο το χρήμα εννοείται ευκολότερα όχι σαν σχέση (εκμετάλλευση προφανώς) αλλά σαν το αυτοαναφερόμενο, αυτοδικαιωνόμενο ιδανικό.

Έτσι από το εξηδικευμένο στέλεχος του οποιοδήποτε hedge fund που φτιάχνει πολύπλοκα μαθηματικά μοντέλα ώστε να διακινεί χρήμα σε όλον τον πλανήτη, ταυτόχρονα στις "κύριες αγορές" και στις "αγορές παραγώγων" έχοντας σαν στόχο το άενο κέρδος, βρέχει νιόνιας, ως τον πιο μίζερο μικροαστό που εγκαταλείπει την αργή συσσώρευση της "βιοπάλης" του για να μεταπηδήσει σε ένα γλέντι όπου κάθε πέντε, τέσσερις, τρεις μήνες τα χρήματά του θα διπλασιάζονται, υπάρχει ένα κοινό νήμα. Με τρεις τουλάχιστον καλοδεμένους κόμπους.

Πρώτος, πως αυτό που "φαντάζομαι" μπορεί πράγματι να συμβεί σύντομα, με όρους χρήματος αστηρά και συγκεκριμένα (εκεί μπαίνει και το καταναλωτικό δάνειο). Δεύτερος, το "μπορεί" οφείλεται στο ότι το έχω υπολογίσει. Και τρίτος, το "υπολογίσει" στηρίζεται στο ότι έχω τις δέουσες πληροφορίες. Μόνο που οι λέξεις κλειδί σ' αυτό το νήμα είναι οι "όροι χρήματος". Και είναι εκεί το κλειδί γιατί το χρήμα εννοείται σαν "σχέσεις" που έχουν γίνει "αριθμοί". (Που ως γνωστόν γεννάει αριθμούς, περιέχουν αρνητικές και φανταστικές συστοιχίες αλλά αυτό δεν εμποδίζει τις πράξεις, κλη)

Όταν λοιπόν λέω ότι το "χρηματιστηριακό χρήμα" είναι το γενικό ισοδύναμο όλων των κοινωνικών υπολογισμών σήμερα, δεν λέω τίποτα άλλο από το κοινότυπο: ότι είναι το λογιστικό χρήμα μιας λογιστικής εποχής. Είναι αποτέλεσμα υπολογισμών, αλλά και γενικός μεταφραστής υπολογισμών. Γενικό ισοδύναμο των υπο-λογισμών που θέλουν και μπορούν (;) να γίνουν λογισμικά ή/και λογιστήρια. Τα χρηματιστήρια είναι οι "μηχανές" που μπορούν να εκφράσουν με τον πιο καθαρό και απερίττο τρόπο την σχέση ανάμεσα στην ζωή και τους υπολογισμούς γι' αυτήν: μ' εκείνη την γραμμή στο ταμπλό που ανηφορίζει προς την δόξα.

Μένει νομίζω κάτι - αν και τώρα που ξαναδιαβάζω το γράμμα μου αφιβάλλω αν καταλάβετε σπουδαία πράγματα... Τέλος πάντων: πως "εξατμίζεται" τελικά το χρήμα; Αν έχει σχέση με ένα τουλάχιστον κοινωνικό κεφάλαιο δεν θα έπρεπε να είναι σχετικά "σταθερό";

Μπαίνω στον πειρασμό να θυμίσω πως η λογιστική ζωή και οι λογιστικές σχέσεις είναι ανθρωπίνες - δηλαδή "μεταβλητό κεφάλαιο". Επιπλέον, ενώ η μεταβλητότητα της εργασίας σαν κεφάλαιο οφείλεται σε εκείνο το εκρηκτικό "όχι" του προλεταριάτου, η μεταβλητότητα του "κεφάλαιου υπολογίζει" ορίζεται από κάτι άλλο: το "εγγο" - γνωστό και ως λάθος. Ενα μικρό, ένα τόσο θα άγγιγμα λάθος πληκτρο, και πόσα μηδενικά μπορούν να εξαφανιστούν από το καντράν μιας αριθμομηχανής τσέπης; Όσο κόπο κιαν έκανε κανείς να τα μαζέψει εκεί.... Με εννοείτε ελπίζω!

Το κοινωνικό κεφάλαιο του υπολογίσει, αν και δυναμικό, δεν είναι απλά "μεταβλητό". Είναι ασταθές. Διάφοροι ειδικοί, που έχουν ριζίει την ψυχολογία με το κιλό να βουλώσει τις τρύπες στα χρηματιστήρια, μιλάνε και ξαναμιλάνε για "κλίμα πανικού" όταν πέφτουν οι μετοχές. Μα ο πανικός είναι πολύ συνηθισμένη κοινωνική συμπεριφορά όταν ενώ τα έχει όλα "υπολογισμένα" βρίσκονται ξαφνικά μπροστά σε ένα καταστροφικό λάθος. Η πίστη απ' την άλλη, που ανεβάζει τα χρηματιστήρια, είναι επίσης συνηθισμένη συμπεριφορά αν όλα ηγαίνονται όπως τα λογάριασες. Το θέμα λοιπόν δεν είναι αν υπάρχει πανικός ή πίστη στα χρηματιστήρια, αλλά το ότι μια ιδιαίτερη "μορφή" χρήματος, το χρήμα - που - γεννάει - χρήμα, μπορεί να υπηρετήσει (να "εκφράσει") τόσο τον πανικό όσο και την πίστη.

Σαν επαναστάτες άνθρωποι που είσατε, θα ξέρετε εξάλλου πόσες φορές στο παρελθόν οι όποιοι νικητές κατηγόρησαν τους όποιους ηττημένους ότι "έκαναν λάθος". Είναι νομίζω μέσα στην "ψύση" των ανθρώπων να κάνουν λάθη. Και μάλιστα όχι σπάνια τα κάνουν σε σειρά - κι όσοι έχουν την δύναμη φροντίζουν απλά να μην τα πληρώνουν οι ίδιοι.

Σημειώστε σας παρακαλώ αυτό το τελευταίο. Έχει σχέση με κείνον τον πόλεμο που αναφέρω κάπου....

Σας φιλώ γλυκά, Jill V. από Brooklyn

Δεν απασχόλησαν τα ελληνικά μέσα όπως η "ανάρτηκη κηπουρική" των εναλλακτικών του reclaim the streets - ευτυχώς. Δυστυχώς για εμάς δεν είμαστε Βερολίνοι. Δυστυχώς για τους συντρόφους εκεί πάνω οι πρωτομαγιάτικες συγκρούσεις τους στο Κρόιτμπεργκ έχουν γίνει έθιμο - τα καταφέρνουν εξίσου καλά πάντως και εκτός επετείων. Δυστυχώς, ακόμα περισσότερο, για τους μπάτσους: οι φετεινές απώλειές τους (σε τραυματίες) ήταν οι χει-

Ένα περίεργο πράγμα: μόλις ο Μιλόσεβιτς (και δεν ήταν αλλιώς η πρώτη φορά που εφαρμόστηκε αυτό το κόλπο. π.σ. θυμηθεί κανείς μόνο τις σφαγές στο Σεράγεβο...) έδινε μια "αφορμή" στους ουσιαστικούς συμμάχους του να "παρέμβουν" (ώστε να επιτακνεί τα σχέδιά του) αυτοί οι τελευταίοι του ανταπέδιδαν το δώρο με "αμφιβολίες" για το τι (και από ποιούς) έγινε. Αυτοί οι 45 του Ρασκόβ ήταν πράγματι άμαχοι; Μήπως ήταν μέλη του UCK που σκοτώθηκαν σε τιμία αναμέτρηση με την σέρβικη στρατοαστυνομία; Μήπως τους σκότωσε ο ίδιος ο UCK μασκαρμένος σε "τρίγρες του Αρκάν" για να εκθέσει τον αγνό Μιλόσεβιτς; Μήπως το ένα; Μήπως το άλλο; Μήπως είχαν αυτοκτονήσει βρε αδερφέ; Τόσα και τόσα δεν γίνονται στις μέρες μας από φανατικούς;

στρατιωτική εξουσιοδοτημένη αμέσως μετά την "ειρήνη" άλλα λέει. Κυριώθηκαν τελικά 14 τανκς (και όχι 120), 18 τεθωρακισμένα (και όχι 220), 20 πυροβόλα (και όχι 440). Επιπλέον, από τις 744 "επιβεβαιωμένες" από τα επιτελεία αεροπορικές επιδρομές του Νατο οι ίδιοι ερευνητές, οι οποίοι έλεγαν για εβδομάδες το Κοσσυφοπέδιο με ελικόπτερα αλλά και με τα πόδια, βρήκαν πως έγιναν πραγματικά μόνο οι 58.

Φυσικά βομβαρδίστηκαν πολιτικά στόχοι - στο Κόσοβο και στην Σερβία. Για την τελευταία δεν υπάρχουν ανεξάρτητες εκτιμήσεις των πραγματικών ζημιών - και οι καθέννας μπορεί να καταλάβει ότι όπως το Νατο φούσκωσε τις "στρατιωτικές επιτυχίες του" έτσι και ο Μιλόσεβιτς φούσκωσε τις πολιτικές του απώλειες.

Και εδώ είναι ο Κράτζίσιτς με τον Πάπα, στο Σεράγεβο τον Απρίλιο του 1997.

Σ' αυτήν εδώ την φωτογραφία είναι ο σερβοβόσνιος στρατηγός Μλάντιτς (άκρη αριστερά) με τον ολλανδό συνταγματάρχη Κάρρεμανς (δεύτερος από δεξιά). Ο Κάρρεμανς ήταν, εκ μέρους του "πολιτισμένου κόσμου", υπεύθυνος για την προστασία του θύλακα της Σρεμπρένιτσα, το 1995. Ο Μλάντιτς κατέλαβε αμαχητί την πόλη και έσφαξε πάνω από 7000 κατοίκους της. Πίνουν από ένα ποτήρι σαμπάνια ακριβώς μετά την πτώση της Σρεμπρένιτσα. Μεταξύ караβανών υπάρχουν πάντα καλοί τρόποι.

Το ότι μόνο ο πρώτος είναι καταζητούμενος για την γενοκτονία της Σρεμπρένιτσα κι όχι και ο δεύτερος, είναι επίσης ζήτημα καλών τρόπων.

Τον χειμώνα '96 - '97 ένα μέρος της νεολαίας της Σερβίας, κυρίως φοιτητές,

βρισκόταν συνέχεια στους δρόμους, ενάντια στο καθεστώς Μιλόσεβιτς. Στριμώπιζαν όμως μάλλον εύκολα ανάμεσα στην στρατοαστυνομία και στην "αντιπολίτευση" του καθεστώτος (Ντράσκοβιτς, Τζίτζιτς και σία) - πράγμα που αποδείκνυε την τραγική έλλειψη στοιχειώδους πολιτικού ριζοσπαστισμού από τη μεριά τους.

Και παρότι υπάρχει η φοιτητική οργάνωση ΟΤΡΟΡ (αντίσταση), το καπέλο των αντιπολιτευόμενων συνταξιακών του Μιλόσεβιτς έχει ξαναφωτογραφηθεί στις (ισακές πάντως) διαδηλώσεις. Οπουδήποτε αλλού στον κόσμο, κάτω από ένα τέτοιο αιμοσταγές καθεστώς, θα είχε ξεκαθίσει ήδη από τα μέσα της δεκαετίας, ένοπλος αγώνας. Αλλά εδώ είναι Βαλκάνια...

Αναρωτηθείτε ποιά θα είναι και πάλι το τέλος της αναταραχής στο Βελιγράδι;

Αν ο χρόνος στον εικονικό κόσμο κυλάει εφιαλτικά γρήγορα, ο χρόνος της ιστορικής πραγματικότητας είναι πολύ πιο αργός. Δυσκολός, βασανιστικός. Και θέλει αποφάσεις.

Η πεποίθηση πως θα 'σαι πάντα αρεστός είναι ένας αλάνθαστος τρόπος για να 'σαι δυσάρεστος

Η έπαρση αρνείται να οφείλει· ο εγωισμός, να πληρώνει

Συνηθίζουμε τόσο να μεταμφιεζόμαστε για να παραπλανήσουμε τους άλλους, που στο τέλος παραπλανούμε ακόμα και τον εαυτό μας

Ο dj κουβαλάει τους δίσκους του σε μεταλλικά κουτιά, και σε τετράγωνες τσάντες. Τους σκάνει μόνος του, ποτέ δεν τους αφήνει έξω από το οπτικό του πεδίο. Κι αν κάποιος τους πλησιάσει επικίνδυνα ο dj κενευρίζεται. Ο dj αγαπάει τους δίσκους του, και δεν κάνει χωρίς αυτούς. Τί είναι τελικά αυτά τα βινύλια; Πάθος; Επαγγελματισμός; Φετιχισμός;

στο "Rock your baby" του George McCrae του 1973 μπορεί ν' ακούσει κανείς τον ρυθμό της drum machine.

Το 1975 βγήκε στην αγορά το πρώτο rhythm box που θα μπορούσε να το προγραμματίσει κανείς. Αλλά οι δυνατότητες του Paia ήταν όσο φτωχές ώστε οι μουσικοί δεν του έδωσαν καμία σημασία. Ουσιαστικά έπρεπε να φτάσει το 1978, όταν με το μοντέλο της CR - 78 η Roland θα προσέφερε κάτι πραγματικά καινούργιο. Ήταν η πρώτη drum machine η οποία χάρις σ' ένα μικροεπεξεργαστή επέτρεπε στο χρήστη της να αντιγράψει οποιαδήποτε ρυθμική διαδρομή της αρεσκείας του, και να την αποθηκεύσει. Τα κομμάτια αυτά μπορούσαν επίσης να συνδυαστούν μεταξύ τους, να μεγαλώσουν ή να μικρύνουν σε διάρκεια, ενώ υπήρχε η επιπλέον δυνατότητα του fade in / out.

Μηχανήματα ερασιφών όπως η Linn-Drum και η Oberheim άρχισαν να βελτιώνουν αυτές τις δυνατότητες, να επιτρέπουν πιο αξιόπιστη εγγραφή και αποθήκευση συχνοτήτων, περισσότερες αλλαγές στο ρυθμό, μεγαλύτερη γκάμα ήχων: τα σήματα αποθηκεύο-

ULF POSCHARDT
DJ CULTURE

8ο μέρος

Beatbox, drum machine

Το beatbox είναι η πρώτη συσκευή που χρησιμοποιήθηκε από τους djs, αν εξαιρέσουμε φυσικά τα πικάπ και τους μίκτες. Ο Grandmaster Flash βρήκε μια από τις πρώτες drum machines από έναν φίλο του περκασιονίστα, που ήθελε απλά μια συσκευή με ρυθμικό κύττημα για να βελτιώσει την τεχνική του στα τύμπανα. Οι πρώτες drum machines, γνωστές επίσης σαν rhythm boxes, βγήκαν στην αγορά γύρω στα 1969, και ήταν μάλλον πρωτόγονες κατασκευές που μπορούσαν να αποδώσουν ίσα ίσα δυο δωδεκάδες διαφορετικούς ρυθμούς. Με έναν ήχο εντελώς συνθετικό, μεταλλικό, ήταν ο συνδυασμός μιας απλής διαδικασίας παραγωγής ρυθμικών συχνοτήτων με ένα μικροσυνθεσάιζερ που έφτιαχνε λίγα ηχοχρώματα κάπως κοντινά σ' εκείνα ενός βασικού σετ τυμπάνων. Οι ήχοι παράγονταν με αναλογικό τρόπο, με τη χρήση ταλαντωτών και διακοπών - φίλτρων - γι' αυτό το λόγο τα rhythm boxes ή drum machines λέγονταν επίσης και "αναλογικά drums". Στους πρώτους μουσικούς που τα χρησιμοποίησαν περιλαμβάνονται ο J.J. Cale και ο Leon Russel, οι Kraftwerk' ακόμα και

αποδιάρθρωση

πληροφοριών

ρότερες από το 1989. 226 τραυματίες μέτρησης το 2000 έναντι 351 τότε (και 139 πέρσι). Έκαναν πάντως ρεκόρ συλλήψεων: 401 άτομα.

Το γεγονός είναι πως περισσότεροι από 10.000 αυτόνομοι μητροπολιτάνοι συγκρούστηκαν για πολλές ώρες από το απόγευμα με την αστυνομία - που χρησιμοποίησε εκτός από δακρυγόνα και πυροσβεστικές αντλίες για να πάρει τον έλεγχο της κατάστασης. "Ο ουρανός είχε γίνει μαύρος εξαιτίας των καταρρακτών από πέτρες", δήλωσε ο Gernot Piestert, επικεφαλής των ματ του Βερολίνου.

Είχαν προηγηθεί, το πρωί της πρωτομαγιάς, συγκρούσεις στο Χέλεροντοφ του ανατολικού τομέα της πόλης. Όταν το μαυροκόκκινο μπλοκ του Βερολίνου επιτέθηκε σε συγκέντρωση 750 νεοφασιστών.

Μία απ' τα ίδια στο Αμβούργο: επιθέσεις σε τράπεζες και πολυκατοστήματα, εμπρησμοί αυτοκινήτων. 21 μπάτσους και 25 διαδηλωτές τραυματίες - 123 συλλήψεις.

"Μαγιάτικος Τρόμος. Γιατί;" έσπευσε να αναρωτηθεί η καθεστωτική Bild. Έλα ντε; Δεν είναι ήσυχια τα πράγματα τον υπόλοιπο καιρό;

Δεν θα το πιστέψετε: οι πολιτισμένοι "ειδίκοι" που φημίζονται πως στις μητροπόλεις, προκειμένου για υποθέσεις που αφορούν τους καθώς πρέπει υπηκόους φυσικά, μπορούν να λύσουν οποιοδήποτε αστυνομικό μυστήριο σε χρόνο μηδέν, χρειάστηκαν 14 μήνες για να βρουν... τις σφαίρες που σκότωσαν τους 45 Κοσοβάρους. Ξέχασαν να τις ψάξουν στην αρχή (ούτε τις γραμμές με την κλωθιά δεν μπόρεσαν να κάνουν, λόγω μορφολογίας του εδάφους, καταλαβαίνετε...), ύστερα χιόνισε, ύστερα γινόταν πόλεμος, ύστερα ξαναχιόνισε... αλλά ευτυχώς τελικά βρέθηκαν οι σφαίρες... Εκεί που είχαν πέσει.

Έτσι, στα τέλη αυτού του Μάη η αρχές Ιούνη, η παγκόσμια κοινή γνώμη θα μπορέσει να μάθει την αλήθεια: πράγματι αυτοί οι 45 ήταν άμαχοι, που πυροβολήθηκαν από απόσταση ενός μέτρου. Εκτελέστηκαν δπλαδί.

Από ποιούς; Δυστυχώς η διεθνής έρευνα δεν μπορεί να πει ακόμα με βεβαιότητα...

Αντίθετα, οι πάντες, ειδικά οι ανειδίκευτοι, μπορούν να πουν με απόλυτη βεβαιότητα ότι πέρσι, τέτοια εποχή, γινόταν πόλεμος στα Βαλκάνια, ανάμεσα στον Μιλόσεβιτς και το ΝΑΤΟ.

Αν (ίσως...) θυμάστε είμαστε μάλλον οι μόνοι "τρελλοί" σ' αυτήν την ειρηνιστική χώρα που τον Ιούλιο του 1999 υποστηρίξαμε πως τέτοιος πόλεμος δεν συνέβει ποτέ, εξηγώντας το γιατί. (SARAJEVO no 6: "τρείς πόλεμοι και μια επαίσχυντη ειρήνη"). Δεν θα περιμέναμε πάντως ποτέ να μας "επιβεβαιώσει" (έμμεσα φυσικά) η ίδια η καθεστωτική δημοσιογραφία - συγκεκριμένα το Newsweek της 15ης/5ου/2000.

Με την λήξη των αεροπορικών επιχειρήσεων το επιτελείο του Νατο είχε δηλώσει, κάνοντας απολογισμό, πως είχε καταστρέψει "περίπου 120 τανκς", "σχεδόν 220 τεθωρακισμένα μεταφορικά προσυποκίτα" και "πάνω από 450 κανόνια και πυροβόλα" του σερβικού στρατού. Μια ειδική έκθεση όμως, που κρατήθηκε για καιρό επιμελώς εκτός δημοσιότητας, για τις σέρβικες στρατιωτικές ζημιές που επιβεβαιώθηκαν από επίτοια αμερικανική

Βομβαρδίστηκαν γέφυρες στο Δούναβη (των οποίων τα λείψανα εμποδίζουν την ποταμιολογία προκαλώντας ζημιές εκατομμυρίων δολαρίων στο εμπόριο της κεντρικής Ευρώπης...) η κινεζική προεβία (προκαλώντας όξυνση των Σινοαμερικανικών σχέσεων...) και αρκετοί άμαχοι, εκτεθειμένοι κατ'άλληλα σαν στόχοι.

Η αποκάλυψη πάντως του γεγονότος πως το Νατο δεν ήθελε να ασχοληθεί ιδιαίτερα με τον στρατό του Μιλόσεβιτς οδηγεί τους πιο λούμπεν συμμάχους του τελευταίου (π.χ. διάφορες ελληνες) σε μια ακόμα πλαστογραφησιμότητα: αφού είναι ψέγματα πως το Νατο χτύπησε τους σέρβους μήπως (λένε οι πατριώτες) είναι επίσης ψέμα πως η στρατοαστυνομία των τσέκιν έκανε μαζικές δολοφονίες; Καταλάβατε;

Στην επάνω φωτογραφία, Ιανουάριο του 1996, δείχνει τον (τότε) γενικό γραμματέα του Νατο (και νυν ευρωπαϊό επίτροπο άμυνας και εξωτερικής πολιτικής) Χαβιέ Σολάνα να συστήνει τον σερβοβόσνιο πρόεδρο Μομίλο Κράτζίσιτς στους διοικητές της κίφ, σε μια σέρβικη στρατιωτική βάση έξω από το Σεράγεβο. Στην κάτω, κάπου το 1996, είναι οι τρεις "συμπρόεδροι" του προτεκτοράτου της Βοσνίας Κράτζίσιτς, Ιτζεμπέκοβιτς και Ζούμπιακ.

Το χώμα και ο αέρας των Βαλκανίων, της Αφρικής, της Μέσης Ανατολής, του Καναδάου έχει ποτίσει από

Υπάρχουν άνθρωποι που δεν θα είχαν ερωτευτεί ποτέ τους αν δεν είχαν ακούσει να γίνεται λόγος περί του θέματος

Όλα σχεδόν τα ελαττώματά μας είναι περισσότερο συγχωρητέα απ' τα μέσα που χρησιμοποιούμε για να τα κρύψουμε

Κανένας δεν αξίζει να εγκωμιαστεί για την καλοσύνη του αν στερείται την δύναμη να είναι κακός· τις πιο πολλές φορές η καλοσύνη είναι ένα είδος τεμπελιάς ή μια αδυναμία της θέλησης

Παραπονιόμαστε μ' ελαφρότητα για τους φίλους μας για να δικαιολογήσουμε προκαταβολικά τη δική μας ελαφρότητα

νταν ψηφιακά. Η κατασκευαστική προσέγγιση ήταν βέβαια αυτή της απομίμησης, να ακούγονται οι ήχοι σα "φυσικοί". Ωστόσο τα αυτιά εκείνων που είχαν εξοικειωθεί στη δυναμική και στην ποικιλία των ηχοχρωμάτων (ακόμα και των "λαθών") όταν το χέρι δουλεύει πάνω στα κρουστά δεν επρόκειτο να ξεγελαστούν: έβρισκαν την ψηφιακή απομίμηση άγονη και βαρετή. Όπως σε κάθε ανάλογη περίπτωση, η τεχνολογική αλλαγή χωρίζει τα γούστα και τα ενδιαφέροντα σε "προ" και "μετά". Γιατί υπήρχαν κάποιοι αληθινά ικανοποιημένοι από τις ψηφιακές drum machines: οι παραγωγοί της disco για παράδειγμα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν ρυθμικά περάσματα της funk, χωρίς όμως την "ψυχή" της. Ο Giorgio Moroder ή ο Arthur Baker ζητούσαν ακριβώς αυτό: βαριά, γεμάτα μπάσα, συνδυασμένα με μια διακριτική κομψότητα "τεχνητού". Η επιχείρηση ηλεκτρονικής γοητείας έπαιρνε τη θέση της...

Στο στούντιο πάντως οι drum machines είχαν πολύ πιο πεζά πλεονεκτήματα. Αντί να στήνει (και να ξεστήνει) κανείς τα κομμάτια των κρουστών βάζοντας στο καθένα από ένα μικρόφωνο, συνδέει την drum machine κατευθείαν στην κονσόλα. Ας αφήσουμε το σημαντικότερο: μείον το μεροκάματο του ντράμερ, μείον και οι μεταπτώσεις του στο παιχνίδι όταν η ηχογράφηση τράβαγε ώρες...

Το πλέον διάσημο μοντέλο ανάμεσα στις drum machines είναι βέβαια το 808 της Roland. Έχει φανατικούς οπαδούς σε ένα πλατύ φάσμα μουσικών, από τις punk μπάντες μέχρι τους disco παραγωγούς, μέχρι τους hip-hopers. Το παράξενο με την TR-808 είναι πως όταν πρωτοεμφανίστηκε, το 1980, ήταν ήδη παλιομοδίτικη, μιας και ήταν αναλογική, και άρα όχι συμβατή με την τελευταία λέξη της τότε τεχνολογίας. Παρά - ή ίσως εξ' αιτίας - του μάλλον ακατέργαστου ήχου της η TR-808 έγινε τόσο δημοφιλής drum machine ώστε οι ήχοι της αντιγράφονταν και κυκλοφορούσαν σε cd, για να μπορούν να συμπεριληφθούν σε ψηφιακά συστήματα. Τόσο δημοφιλής ώστε μεταγενέστερα μοντέλα της Roland προσπάθησαν να αντιγράψουν ψηφιακά τα ηχοχρώματα της TR-808. Τί είναι τελικά το "φυσικό" και τί το "τεχνητό";

Sampler

Ο sampler είναι ουσιαστικά μια ψηφιακή συσκευή ηχογράφησης: καταγράφει τους ήχους, τους αποθηκεύει - και στο βαθμό που η ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει κάθε συνδυασμό, δίνει στο χρήστη του να την ευχέρεια τους κάνει αγνώριστους.

Σαμπλαρισμένος ο ήχος μετατρέπεται σε έναν αριθμητικό κώδικα. Από το μικρόφωνο φεύγει ένα αναλογικό σήμα, το οποίο - μέσω ενός ηλεκτρονικού διακόπτη - διαιρείται 44.100 φορές το δευτερόλεπτο. Αυτό το νούμερο, το 44.100, προκύπτει επειδή ο αμερικάνος μαθηματικός de Shannon με το "θεώρημα ανάλυσής" του υποστήριξε πως ένας ήχος (σαν κύμα) μπορεί να μετατραπεί πιστά σε ψηφιακές τιμές αν αυτές οι τελευταίες έχουν μια διπλάσια συχνότητα από την ακουστική. Με δεδομένο πως το ακουστικό (για το ανθρώπινο αυτί)

φάσμα βρίσκεται μεταξύ 20 Hz και 20 KHz η συχνότητα ψηφιακής ανάλυσης (που λέγεται επίσης sampling rate) θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον 40 KHz. Οι κατασκευαστές των samplers συμφώνησαν σε μια συχνότητα 44,1 KHz έτσι ώστε να καλύπτεται με βεβαιότητα ολόκληρο το ακουστικό φάσμα συχνοτήτων.

Κάθε "στιγμιαία τιμή" ήχου μετατρέπεται λοιπόν, με την ψηφιοποίησή της, σε μια δεκαεξαψήφια αριθμητική τιμή - τα 16bits ανα byte είναι ένα διεθνές στάνταρ. Γίνεται εύκολο να υπολογίσει κανείς την ακρίβεια της ψηφιακής μετατροπής: μεταξύ του μικρότερου 16ψηφίου αριθμού (είναι αυτός που έχει 16 μηδενικά) και του μεγαλύτερου (είναι αυτός που έχει 16 άσσους) υπάρχουν 2¹⁶, δηλαδή 65.536 διαφορετικές τιμές. Αυτές αποτελούν τον "χάρτη" τρόπον τινά του ψηφιοποιημένου ήχου. Το δυναμικό που μπορεί να επιτευχθεί με αυτόν τον τρόπο, η σχέση δηλαδή ανάμεσα στο μεγαλύτερο και στο μικρότερο αναπαραγόμενο σήμα είναι περίπου 96 db. Συγκρινόμενο με τις δυνατότητες αναλογικής αποθήκευσης αυτό το μέγεθος είναι αληθινά εξωπραγματικό - συγκρινόμενο όμως με τις δυνατότητες του ανθρώπινου αυτιού, που μπορεί να πιάσει ένα δυναμικό περίπου 120 db, δείχνει ότι η ψηφιακή τεχνολογία βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα.

Στο λεξικό που έφτιαξε ο Fab 5 Freddy για τη γενιά του hip hop ο sampler έχει την τιμητική του. Η φωτογραφία ενός Akai S-1100 πιάνει περισσότερο χώρο από τις φωτογραφίες του Ice Cube, του Slick Rick ή του Big Daddy Kane. Ίσως αυτός είναι ένας τρόπος να μείνει καταγραμμένη η σημασία της τεχνολογίας στον κόσμο του hip hop.

Το γεγονός είναι πάντως ότι πολλά από εκείνα που μπορούν να κάνουν οι djs με τα χέρια και το βινύλιο δεν μπορούν να γίνουν με τον sampler. Όπως θα παραδεχόταν άλλωστε το 1987 και ο Martin Young, επικεφαλής ερευνών υψηλής τεχνολογίας ήχου, το scratching είναι πολύ πιο δημιουργικό από το sampling. Με το δεύτερο μπορεί γενικά κάποιος να έχει ένα "κοφτό" ηχητικό αποτέλεσμα - αλλά οι καλοί djs, σκρατσαρόντας, φτιάχνουν εντελώς φευγαλέα πράγματα, στιγμιαίους κόσμους μέσα στο χάος.

Επιπλέον το scratching είναι φτηνότερο! Ακούγεται κάπως ασταίο, αλλά δεν είναι σπάνιο φαινόμενο οι μουσικοί του hip hop να βρίσκονται μπλεγμένοι με τους νόμους περί "πνευματικών δικαιωμάτων" όταν προσπαθούν να σαμπλάρουν κομμάτια χωρίς την συγκατάθεση του προηγούμενου δημιουργού τους. Ο Prince Paul για παράδειγμα λέει: "Ήθελα να σαμπλάρω κάτι από το "Family Affair".... αλλά ο Michael Jackson ζήτησε το 100% των εσόδων για να δεχτεί. Έτσι σκρατσαρίσα τον δίσκο και έφτιαξα κάτι άλλο. Αρκετά φράγκα έχει, δεν θα του δώσω κι άλλα..."

Εξ αρχής πάντως το sampling και το scratching βρέθηκαν να προχωράνε μαζί. Θα ήταν σύμπτωση μόνο αν στην ιστορία της μουσικής υπήρχαν συμπτώσεις. Αλλά όχι: οι χειροποίητες κινήσεις επιβεβαιώνουν εδώ, όπως και παντού (ίσως, πως οποιαδήποτε κι αν είναι η βαθμίδα "τεχνολογικής ανάπτυξης" ή αισθητική δημιουργικότητα είναι ό-χι μόνο εν τέλει αλλά εξ αρχής ανθρώπινο έργο.

Τελικά, λίγα θα επιθυμούσαμε διακαώς, αν στ' αλήθεια ξέραμε τί θέλουμε

Εκείνους που βρίσκουμε ανιαρούς συχνά τους συγχωρούμε· εκείνους που μας βρίσκουν ανιαρούς ποτέ

Οι έριδες δεν θα κρατούσαν για πολύ αν έφταιγε μόνο ο ένας

La Rochefoucauld, Αξιώματα, 1678

Ένα πικάπ γράφει ιστορία στη μουσική

Το 1980 η Technics έβγαλε το πρώτο πικάπ ειδικά για να ταιριάζει στις ανάγκες των djs. Το 1200 MK2 αντικατέστησε το ως τότε δημοφιλέστερο 1100 A, το οποίο ο Grandmaster Flash - ένας από τους λίγους πια - θεωρεί το καλύτερο όλων των εποχών. Από τα τέλη της δεκαετίας του '70 - όταν η disco είχε κυριεύσει τις πίστες - η Technics έφτιαξε μια κατασκευή που να ανταποκρίνεται στις "εργασιακές" ανάγκες των djs: με ένα μεγάλο start/stop κουμπί, με ένα επεκτεινόμενο φορητό φως για να δουλεύει κανείς στο σκοτάδι, με ένα εξαιρετική ακρίβειας ποτενσιόμετρο μπροστά, που επέτρεπε τέλεια ρύθμιση στις στροφές. Η σειρά των 1200 είχε ακόμα ένα quatz στροβοσκοπικό φως, που έδειχνε τις νορμάλ 33,3 ή 45 στροφές στο γείσο του πλατό, μπορούσε όμως να δείχνει και τις αποκλίσεις +3,3, +6 ή -3,3%. Οι djs είχαν βρεί το εργαλείο αναφοράς τους. Ένα μαγικό όπλο που τους επέτρεπε να κάνουν ό, τι θέλουν.

Για 14 χρόνια το SL 1200 MK2 και το SL 1210 MK2 έ-

βγαιναν χωρίς την παραμικρή αλλαγή ή διόρθωση, κερδίζοντας μια cult αναγνώριση μεταξύ των djs. Όπως λέει ο Fab 5 Freddy ".... ήταν το περισσότερο προτιμητέο πικάπ για τους hip hop djs σε όλον τον κόσμο, εξαιτίας των δυνατοτήτων που προσέφερε στο κόψιμο και στο σκρατσάρισμα". Όλοι οι παλιοί djs θυμούνται φυσικά πως στα πρώτα πάρτυ στο Bronx τα πικάπ ήταν αυτοκατασκευές, μετατροπές κάποιων δανεισμένων από το σπίτι. Αυτά μέχρι την στιγμή που έγινε προστό ένα "δώδεκα εκατό".

Εντελώς αντίθετα από τα παρόμοια πικάπ που έχουν κίνηση με μιάνα, τα 1200 μεταδίδουν την κίνηση κατευθείαν. Δώδεκα κύλινδροι περιμετρικά μεταφέρουν εξ επαφής την κίνηση στο χείλος του αλουμινένιου πλατό εσωτερικά, παίρνοντάς την από ηλεκτρομαγνήτες. Η ταχύτητα επιβλέπεται και διορθώνεται από έναν υψηλής πιστότητας ρυθμιστή χαλαζία. Οι μικροσκοπίσεις που επιτρέπονται έτσι είναι της τάξης του 0,01%. Αυτό δίνει στους djs την δυνατότητα να "παίζουν" με τις στροφές την ώρα που μιξάρουν, επιβραδύνοντας την κίνηση: είναι μια τεχνική κρίσιμη, ειδικά στην house.

Ένα άλλο πλεονέκτημα της κατευθείαν κίνησης είναι ο εξαιρετικά μικρός χρόνος εκκίνησης και τερματισμού του πλατό. Μέσα σε 0,7 του δευτερολέπτου έχει φτάσει από την ακινησία στις 33,3 στροφές. Τέλος η κατασκευή είναι τέτοια ώστε να αντέχει τις τριβές που δημιουργούνται μεταξύ πλατό και συστήματος κίνησης, ακόμα και το scratching κρατάει ώρες.

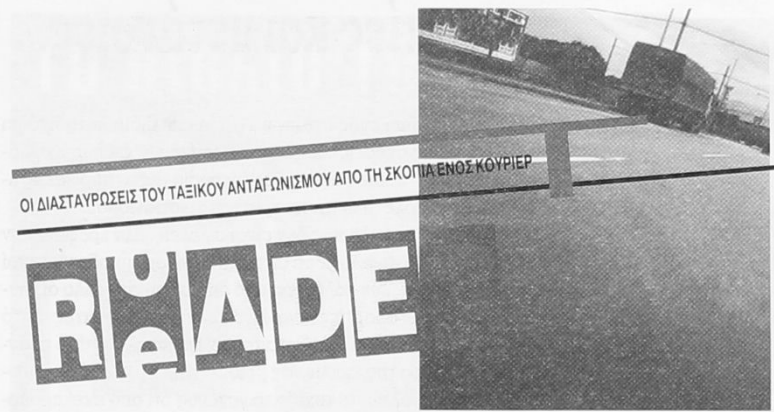
Κάπου στα μέσα της δεκαετίας του '20 ο ντανταϊστής Moholy-Nagy εννόησε τον δίσκο γραμμοφώνου σαν κάτι ανάλογο του χαρτιού ζωγραφικής, μια μαύρη σελίδα απ' όπου θα μπορούσαν να ξεπηδήσουν σπουδαίοι κόσμοι. Στην δική του πολιτικοαισθητική αντίληψη ο δίσκος δεν ήταν πια ένα μέσο αποθήκευσης ή αναπαραγωγής μουσικής, αλλά μια βάση δημιουργίας. Μια βάση "ανεξαρτησίας από την ορχηστρική διασκέδαση", μια βάση "απέραντης διασποράς δημιουργικών πρωτοτυπιών". Η ελευθερία του αυτοσχεδιασμού που δοκιμαζόταν μέσα από την jazz στην εποχή του Moholy-Nagy του έδινε την δυνατότητα να επικαλεστεί, να φανταστεί, να δοκιμάσει "ηχητικά αποτελέσματα που δεν μπορούν να προβλεφτούν". Εν τέλει δοκίμασε να ζωγραφίσει πάνω στους δίσκους.

Ανάμεσα στο σκρατσάρισμα ενός ντανταϊστή και στις επιδόσεις των hip hop djs υπάρχει μεγάλη χρονική (και γεωγραφική...) απόσταση. Υπάρχει όμως μια κοινή υλιστική, ματεριαλιστική σχέση με τον δίσκο, και τις συναφείς τεχνικές δυνατότητες, σαν "διασπορών" ήχου.

Ο dj λοιπόν...

Καθώς προσέχει να μην χάσει από τα μάτια του τα κουτιά με τους δίσκους, καθώς τα φορτώνει και τα ξεφορτώνει, μπορεί να μην το ξέρει... αλλά κουβαλάει μια ιδιαίτερη ιστορία...

στο επόμενο: σκέψεις, συμπεράσματα (last night dj saved my life with a song)

Η ανείδικτη εργασία είναι υποτιμημένη εργασία. Και η υποτίμηση, σαν γενική διαδικασία, όποιο και αν είναι το τεχνολογικό άλλοθι που χρησιμοποιείται για να φανεί λογική ή νόμιμη, είναι μια κατεξοχόν πολιτική ενέργεια των αφεντικών.

Τρεις είναι οι μεγάλες "δεξαμενές" απ' τις οποίες εκατομμύρια άντρες και γυναίκες προορίζονται για τις ανείδικτες θέσεις εδώ και εκατοντάδες χρόνια. Οι νέοι (τόσο ως προς την ηλικία όσο ως προς την "προύπρεια" τους στην αγορά εργασίας, και πάντα τα παιδιά) - οι γυναίκες (είτε δουλεύουν επίσημα είτε "ανεπίσημα", σαν νοικοκυρές) - και οι ξένοι (σε οποιαδήποτε θεσμική μορφή "αποξένωσης").

Παρότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα σ' αυτές τις τρεις φινιούρες (διαφορές που ανάμεσα σε άλλα είναι και ιστορικές) τις περικυκλώνουν και τις αφορούν κοινοί ή συγγενικοί χειρισμοί. Χειρισμοί από τη μεριά των αφεντικών, με τον ίδιο πάντα στόχο: να τραβιέται το μεγαλύτερο μέρος της μισθωτής εργασίας στον ορίζοντα της απόλυτης εκμετάλλευσης. Για να γίνει κατορθωτό αυτό πρέπει να υπάρχει η μικρότερη δυνατή αντίσταση από τη μεριά των προλετάρων. Σκοπός των αφεντικών δεν είναι η εξαφάνιση του προλεταριάτου, αλλά της συνειδήσης και του ανταγωνισμού του. Ας δούμε μια από τις πλευρές αυτών των χειρισμών.

Η εμπειρία είναι γνώση που αποκτάται στην πράξη. Οτιδήποτε κιν κινεί κανείς, δουλεύει ή παίζει, ε-κφύσσον το κάνει για κάποιο διάστημα, μαθαίνει να το κάνει καλύτερα. Αυτό το κοινότυπο κοινωνικό βίωμα αποδεικνύει, ακόμα και μόνο του, πως δεν υπάρχει καμμία ασκολία (και άρα: καμμία εργασία) που να μην σπνρίζεται σε κάποιες γνώσεις που την αφορούν. Αποδεικνύει ακόμα πως δεν υπάρχει καμμία πρακτική σε διάρκεια που να μην βελτιώνεται.

Εν τούτοις η καπιταλιστική ρύθμιση πλαγιόκοπει αυτό το βίωμα, και το ακυρώνει, συγκρίνοντας μεταξύ τους τις γνώσεις και τις εμπειρίες, και διατηρώντας τις μέσα από μια ιεράρχηση που εμφανίζεται να είναι "φυσική". Δεν υπάρχει, για παράδειγμα, κανένας τρόπος για να αποδείξει κάποιος πως οι γνώσεις και η εμπειρία του μαγειρέματος είναι μικρότερης αξίας από τις γνώσεις και την εμπειρία της αστρονομίας. Εν τούτοις ο αστρονομικός θεωρείται υπερ-ειδικευμένος ενώ η ασχολούμενη με - τα - οικιακά σύζυγος ούτε καν εργαζόμενη. Η, αν υπάρξει μια τέτοια "θέση εργασίας" (που θα καλυφθεί, σήμερα, από μια μετανάστρια) τόσο η αμοιβή όσο και η κοινωνική αξιολόγηση της είναι ανάλογη της δούλας.

Αυτό που συμβαίνει είναι πως μέσα σε μια σόρατη - πλην λειτουργική - λίστα γνώσεων και εμπειριών, που ασκούνται με την μισθωτή εργασία, ένα μεγάλο μέρος απαξιώνεται. Η απαξίωση δεν είναι ρητή άρνηση: είναι ένα σύνθετο σχηματισμό. Οι γνώσεις και οι εμπειρίες που εμφανίζονται να μην έχουν "διαίτερη αξία" είναι εκείνες που τις έχουν πολλοί - αντίστροφα, εκείνες που εμφανίζονται να έχουν ιδιαίτερη αξία, και άρα να αναγνωρίζονται σαν "ειδικές", είναι όσες τις έχουν λίγοι. Με αυτόν τον οδηγό, που μοιάζει ιδιαίτερα "λογικός", ο καπιταλιστικός κόσμος τοποθετεί την αρχή της σπανιότητας σαν κανόνα αξιολόγησης. "Αξίζει" (που σημαίνει: πληρώνεται καλύτερα, χαίρει εκτίμησης, κλπ) όποια γνώση "σπανίζει" με τρόπο κοινωνικά ρητό και προσδιορισμένο. Μ' αυτή την έννοια οι γυναίκες ασκείως ηλικίας, και οι νέοι με τους ξένους ασκείως φύλου εννοούνται σαν "ανείδικτοι" αν δεν μπορούν να αποδείξουν πως κατέχουν γνώσεις και δυνατότητες "σπάνες".

Αν η κοινωνική αξιολόγηση οποιασδήποτε ασκολίας (άρα και οποιασδήποτε εργασίας) γινόταν με κριτήρια χρησιμότητας, τότε οποιαδήποτε μαγειρίσσο θα αξίζει πολύ περισσότερο από οποιοδήποτε πυρηνικό φυσικό, και οποιοσδήποτε χτίστης θα αξίζει πολύ περισσότερο από οποιοδήποτε σχεδιαστή ρούχων. Αν πάλι τα κριτήρια ήταν σχετικά με τον κόπο που απαιτείται για την πραγματοποίηση συγκεκριμένου έργου, τότε οι τηλεπαρουσιαστές θα ήταν σκουπίδια μπροστά στους χαμάλδες της αγοράς, και οι καρβανάδες μπροστά στους κούριερ και τις καθαρίστριες. Η εγκατάσταση της αρχής της σπανιότητας στα θέση τόσο των κριτηρίων της χρησιμότητας όσο κι εκείνων του κόπου, συνιστά μια αντιστροφή θεμελιώδη στον καπιταλιστικό κόσμο, τόσο στην οργάνωση της εκμετάλλευσης της εργασίας όσο και στην οργάνωση της ζωής γενικά. Η κεντρική ιδέα είναι πως "κάτι" (γνώση, εμπειρία, δυνατότητα, αντικείμενο) ή "κάποιος" (που έχει αυτά) αξίζει στο βαθμό που άλλοι δεν αξίζουν - αξίζει τόσο περισσότερο όσο πιο πολλοί είναι εκείνοι που δεν αξίζουν. Εν τέλει το μέτρο της αξίας, κάτω από την μπότα της αρχής της σπανιότητας, είναι η έκταση και η ένταση της απαξίωσης: αυτό που ξέρουν ή μπορούν να κάνουν όλοι πρέπει να θεωρείται άνευ αξίας.

Η ανείδικτη εργασία, η υποτιμημένη εργασία, εν τέλει η ίδια η διαδικασία της υποτίμησης, είναι συγκεκριμένη μορφοποίηση του παραπάνω γενικού κανόνα. Για να είναι "φτηνή" ή "ζάμπια" μια δουλειά πρέπει να μπορούν να την κάνουν πολλοί. Και αντίστροφα: αν κάτι μπορούν (ή φαίνεται πως μπορούν) να το κάνουν πολλοί, τότε αποδεικνύεται πως είναι πόσοσος σημασίας. Κατά συνέπεια αρκεί στα αφεντικά να δημιουργήσουν έναν τεχνικό "πληθωρισμό προσφοράς δυνατότητων" για "κάτι" ώστε να "ρίξουν την αξία" της εργασίας που απαιτείται για να πραγματοποιηθεί αυτό το "κάτι". Η δημιουργία του πληθωρισμού "προσφοράς εργασίας" μέσα από την ανακύκλωση των εργατών είναι ένα παιχνίδι πίσω από τις πλάτες μας.

Τι σημαίνει "ανακύκλωση των εργατών" και πώς αυτή χρησιμεύει στην τεχνική δημιουργία του "πληθωρισμού προσφοράς εργασίας"; Αν για έναν Ψ αριθμό "θέσεων εργασίας" υπάρχει ένας Ψ αριθμός πιθανών εργατών, το να απολύονται και να προσλαμβάνονται προσωρινά αυτοί οι τελευταίοι σημαίνει πως δεν γίνονται Ψ "διαπραγματεύσεις" ανάμεσα στο σύνολο των εργατών και σε εκείνο των αφεντικών αλλά πολλαπλές. Ο πολλαπλασιασμός αυτών των διαπραγματεύσεων (που είναι εξαγομικευμένες) δίνει στα αφεντικά μεγάλες δυνατότητες, επειδή "παρκαρουν" ακριβότερα τη θέση εργασίας. Δηλαδή πληρώνουν λιγότερα. Είναι, τηρουμένων των αναλογιών, το γνωστό "παιχνίδι με τις καρέκλες": παρόλο που πάντα είναι επικτό να κάσουν σχεδόν όλοι, το να υπάρχουν συνεχείς γύροι (στο παιχνίδι όπως και στη μισθωτή σκλαβιά) σημαίνει πως κορυφώνεται η ένταση ανάμεσα στους διαγωνιζόμενους, προς όφελος των αφεντικών...

Αποφασισμένο να βελτιώσει την "μεταναστευτική πολιτική" του το ελληνικό κράτος ανακοίνωσε πρόσφατα πως θα συνάψει διακρατικές σχέσεις για την διακίνηση αλλοδαπών εργατών - έτσι ώστε οι "ροές" τους να ελέγχονται από τις "μητέρες πατρίδες" στη βάση συμβολαίων απασχόλησης. Να λοιπόν η πρώτη (:) τέτοια ρύθμιση:

Ποσει Ειδικός Θεσμικός Παιχνίδι στην περιοχή του Θρηνίου του Έβρου

ες και ητά, ουργία ες κα- υθούν εργα- ο.κ.), επικει- σκούν οποιη- ητά, επικει- και μά- είναι η ης κώ- ση της οποίας μένουν και ωμένο υμένο το ότι ονομι- παρα- υς μέ- ς Ενω- α την ομικό βζεται παικής απα-

σκόλησης Βούλγαρων εργαζομένων αντιμετωπίζεται από το Τοπικό Σύμφωνο Απασχόλησης του νομού Έβρου, μέσω ενός Ειδικού Συμφώνου Απασχόλησης, με αποκλειστικό αντικείμενο την απασχόληση Βούλγαρων εργαζομένων στη ΔΕΒΖΟΣ. Στη μελέτη σκοπιμότητας του έργου αναφέρεται αναλυτικότερα πως οι εγκαταστημένες επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν μέχρι ποσοστό 60 - 65% των αναγκών τους σε ανθρώπινο δυναμικό με χρήση Βούλγαρων εργαζομένων, των οποίων οι αμοιβές θα μπορούν να είναι ίσες ή κατά 15 - 20% υψηλότερες των αντίστοιχων στη χώρα τους, θέμα για το οποίο υπάρχει και η σύμφωνη γνώμη των συνδικαλιστικών φορέων της περιοχής του Έβρου.

Το μανάτζμεντ σε όλα τα επίπεδα θα ασκείται από Έλληνες, οι οποίοι θα αμειβονται με τις διαμορφωμένες αμοιβές στην ελληνική αγορά εργασίας.

Με τον τρόπο αυτό, θα επιτευχθεί σημαντική μείωση στο κόστος εργασίας των επιχειρήσεων, το οποίο για το συγκεκριμένο κλάδο αποτελεί σημαντικό συστατικό στοιχείο του συνολικού κόστους, εφόσον πρόκειται για κλάδο εντάσεως εργασίας, καθώς όμως να αποβιώθει η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, καθώς η όλη δραστηριότητα θα βρίσκεται υπό την καθοδήγηση Ελλήνων μανάτζερ.

Αυτό το πρώτο επίσημο made in greece ΜΠΑΝΤΟΥΣΤΑΝ * θα φτιαχτεί (με την σύμφωνη γνώμη συνδικατών, αφεντικών και κράτους) κοντά στο "τρεβένε" σινόρο στον Έβρο (στη θέση Αμπελία του δήμου Τριγώνου) με την μορφή "Διασποριακής Ελεύθερης Ζώνης Οικονομικών Συναλλαγών". Οι εργατές θα οδηγούνται εκεί καθημερινά (από την Βουλγαρία) για να δουλέψουν, και θα επιστρέφουν μετά το τέλος του ωραρίου τους. Το στρατόπεδο εργασίας, 600 στρεμμάτων, θα είναι φραγμένο και επιτηρούμενο από την αστυνομία (85 εκ. θα διατεθούν αρχικά γι' αυτό το σκοπό από το υπουργείο "εθνικής οικονομίας") και "απευθύνεται" κατά κύριο λόγο σε "επιχειρήσεις έτοιμου ενδύματος". Ενδιάμεσοι για εγκατάσταση εκεί έχουν δείξει ήδη οι ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΕΠΕ - ROLLMAN FASHION HOUSE, SCISSER AE, BRANTECH AE, ΛΑΣΚΟΥ ΑΕΒΕ, FANCO AE, ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΙΔΗ AE, ΕΒΡΟΣ AE, ΑΦΟΙ ΣΤΡΑΤΖΑΛΗ AE, ΙΩΑΝ. ΜΙΧΟΣ ΕΠΕ, ΦΑΡΑΣΠΟΥΛΟΣ AE, Γ&Χ ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ AE, Α&Δ ΧΑΤΖΗΓΩΑΝΝΟΥ AE, ΜΠΕΖΕΜΕΡΛΗΣ AE και ΕΛΒΙΤΕΣ AE.

Θυμίζουμε πως ο βασικός μηνιαίος μισθός στη Βουλγαρία είναι 10.000 δρχ.

* Με το όνομα αυτό έγιναν γνωστά τα "πρωτοπόρα" στρατόπεδα εργασίας που είχαν δημιουργήσει οι λευκοί του ρατσιστικού καθεστώτος της Ν. Αφρικής για δεκαετίες. Οι γλιμάδες μαύροι εργάτες των επιχειρήσεων τους επιτρέπονταν να βγαίνουν από τα γκέτο μόνο για να δουλέψουν, ενώ το σύνολο των "εξόδων" υγείας και γεραμάτων καλύπτονταν "εκ των ενόντων", από τις οικογένειες τους, δίνοντας στα αφεντικά την δυνατότητα για ακόμα σημαντικότερη "μείωση του κόστους εργασίας"...

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΕΝΟ ΔΟΥΛΕΜΠΟΡΙΟ

Ένα λεπτό, Παρασκευή

"Μηρηή!!!". Η τσιρίδα πέρασε απ' τη μια άκρη του διαδρόμου στην άλλη. "Μην πας εκεί!!!". Η Εύη βούτηξε πίσω απ' τη φωνή της, να τρέξει μαζί της, να προλάβει. Πράγμα που σχεδόν αμέσως θα της στοίχιζε ένα ξεγευρισμένο σαβούριασμα, απογευματινάκι, μια που παραμάζεψε το καλώδιο του τηλεφώνου κι ένα χαλάκι στα πόδια της.

Αλλά ενόσω αυτό το μτέρδεμα δεν ήταν παρά η άτυχη επόμενη στιγμή, στην άλλη άκρη του "μηρηή!!!" είχε φτάσει κιόλας στο σκοπό του, κι ο Αντρέας στεκόταν με το δεξί του πόδι αιωρούμενο πάνω απ' το τέταρτο σκαλί. "Τί λέει η ηλίθια;" αγανάκτησε καθηλωμένος από την ξαφνική απαγόρευση που του ερχόταν σπαρακτική μάλλον παρά σα διαταγή, με την στριγγιλιά της αδελφής του. Να μην πάει εκεί; Επάνω; Στη σοφίτα του; Στη φωλιά του; Τι στο διάολο λέει η ηλίθια;

Γύρισε μηχανικά, μισοαιχμαλωτισμένος, έκατσε στη στενή ξύλινη σκάλα που ήταν μόλις ν' ανέβει, έκατσε να λογαριάσει ψύχραμους την ξαφνική αναποδιά που μύριζε να 'χει σκάσει πισώπλατα. Η σοφίτα ήταν το βασιλείο του. Το άβατό του. Την είχε κερδίσει πριν 3 καλοκαίρια, χωρίς μεγάλο κόπο. Αφού έτσι κι αλλιώς οι δικοί του δεν την ήθελαν ακόμα γι' αποθήκη. Όσο για την Εύη ήταν πολύ μικρή για να δώσει έστω σημασία στα παρακάλια της να παίζει πότε πότε κι αυτή εκεί πάνω. Πόσο μικρή δηλαδή; Ε, δυο χρόνια πιο λίγο - δε φτάνει αυτό άμα εσύ είσαι ο μεγάλος, στα δώδεκα;

Στην αρχή το βασιλείο του προικίστηκε μ' ένα τηλεσκόπιο στον μικρό, βορεινό φεγγίτη. Ένα μακρύ πτυσσόμενο κυάλι. "Για να βλέπω τα βουνά, και το βράδυ τους αστερισμούς" είχε πει στον πατέρα του, που υπέκρινε και τούκανε αυτό το ακριβό δώρο, κολακευμένος από τον φυσιολογισμό του γιου του. Μα τα αστέρια του Αντρέα ήταν πιο χαμηλά στον ορίζοντα, μια ιδέα πάνω απ' τις ελιές, στο όχι μακρινό βάθος, στο πάνω αριστερά παράθυρο του εξοχικού των Μητροπουλαίων. Τα αστέρια μπορεί να έπαιζαν εκεί καμιά φορά και νωρίτερα, μα όπως καινάθε βράδυ, γύρω στις δέκα και μισή, άναβαν πάντα το φως, και στο πλανητάριο του Αντρέα σήμαινε συναγεμρός. Τα αστέρια πήγαιναν για ύπνο, άλλαζαν τα ρούχα της ημέρας, περιεργάζονταν τους εαυτούς τους στον καθρέφτη, φόραγαν τις καλοκαιρινές τους νυχτικές, έβγαιναν καμιά φορά στο παράθυρο χαζεύοντας τις ζεστές νύχτες, αλλά όχι τον Αντρέα και τον εξοπλισμό του που καμουφλαρισμένος στο σκοτάδι του φεγγίτη του ήξερε πως είναι αόρατος. Η Έρση και η Χριστίνα, οι δίδυμες συνομηλίκές του, που δεν του έδιναν καμιά ιδιαίτερη σημασία πέρα από ένα τυπικό "γεια" στη θάλασσα, η Χριστίνα περισσότερο μα και η Έρση είχαν γίνει εκείνον τον Αύγουστο ένας ολόκληρος γαλαξίας. Και η σοφίτα το στρατηγείο μιας άγουρης αυτοκρατορίας ντροπαλών φαντασμάτων, ψηλαφητών χειρονομιών, αφυπνισμένων αισθήσεων. Μεθυσμένο καράβι με μοναχικό καπετάνιο κι επιβάτη - ας λέγαν ό,τι θέλαν οι ουρανοί.

Το άλλο καλοκαίρι όμως τραγωδία. Οι ελιές είχαν μεγαλώσει, κι ούτε τα κεραμίδια των Μητροπουλαίων δε φαινόταν πίσω τους. Να μεταφέρει το τηλεσκόπιο πάνω σ' ένα κλαδί - το σκέφτηκε, αλλά πως θα το δικαιολογούσε; Το αγχωμένο ψάξιμο για το πότε μπορούν να κλαδευτούν αυτά τα κωλόδεντρα (δεν τάπε έτσι, αλλά ήταν χειρότερες από τυραννία οι φουντωμένες φυλλωσιές τους) κατέληξε σε μεγαλύτερη απελπισία. "Πάντως όχι τέτοια εποχή" του έκοψε τη φόρα η μάνα του, που φαινόταν να διασκεδάξει με την ξαφνική αγροτική προκοπή του. Την ειρωνία της την άκουσε ο Αντρέας σα χαστούκι, ολόκληρης της φύσης, όλων των εποχών, που χωρίς να τον λογαριάσουν συνωμότησαν σε βάρος του, ο χειμώνας με τα νερά του και η άνοιξη με τις λιακάδες της, για να κατακλύσουν το βασιλείο του, να το χορταριάσουν, να το πνίξουν.

Ευτυχώς βρέθηκε ο Θανάσης. Στα δεκαέξι αυτός τότε, ο αλητείας των διακοπών, του εμπιστεύτηκε κανα δυο απογεύματα μετά, κρυφά στην πλατεία, έβαλε από κείνα τα περιοδικά. Μικρό ξαφνικό φως στο σούρουπο, το καλημέρα μιας αναγέννησης που καμιά Χριστίνα και καμιά Έρση, μπροστά σε κανένα κυάλι, δεν θα μπορούσε να του προσφέρει. Τις ξέχασε γρήγορα, μέσα στο ευαγγέλιο των αποκαλύψεων. Τρέχοντας και τρέμοντας εκείνο το βράδυ οχυρώθηκε ο Αντρέας για ώρες στη σοφίτα, να ξεφυλλίζει στην αγκαλιά των παθόν του. Κι η συλλογή μεγάλων, ευτυχώς που είχε βρεθεί ο Θανάσης. Με αττάλλαγμα το αεροβόλο που του δάνεισε και ποτέ δε διανοήθηκε να ζητήσει πίσω, ο Αντρέας.

"Και τώρα;" μουρμούρισε τη στιγμή ακριβώς που η Εύη είχε σωριαστεί σα σακί λίγα μέτρα δεξιά και πίσω. "Η ηλίθια" ξανασυμπέθανε ακούγοντας τον γδούπο και τ' αναφιλητά της. Μόνο που δεν ήταν σίγουρο πως κορδίδευε την απροσεξία της. Το προηγούμενο σαββατοκύριακο η μάνα του είχε έρθει εδώ, με τη μικρή. Για "να συμμαζέψουν λίγο το σπίτι" ενόψει διακοπών. Είχε παραβιάσει καμιά τους τα σύννορα του βασιλείου του; Είχε "συμμαζέψει" καμιά τους τη σοφίτα του; Είχε φυλλομετρήσει καμιά τους τα δεκάδες περιοδικά, τις φωτογραφίες, τις δύο αφίσσες που παρότι δίπλωνε και ξεδίπλωνε πέρυσι με ευλάβεια είχαν αρχίσει κιόλας να σκίζονται; Είχε "συμμαζέψει" καμιά τους όλον αυτόν τον θησαυρό που του είχε στοιχίσει εκτός από το αεροβόλο ένα γουόκιμαν, αλλά και δυο καλοκαίρια αναστεναγμών και απολαύσεων; Δηλαδή... δηλαδή τον είχαν αποκαλύψει; Τον έπιασαν στα πράσα; "Γαμώτο... η ηλίθια" - κι αυτό μπορεί να σήμαινε πως μια ολόκληρη βδομάδα είχε μεσολαβήσει κι η αδελφή του δεν τον είχε προειδοποιήσει, ούτε μ' ένα μορφασμό, ένα σχόλιο, κάτι, πως το κάστρο είχε αλωθεί, από ένα συμμαζέμα. Ωραίες διακοπές ξεκίναγε.

Την άκουσε που σηκώθηκε. Σε ιδιαίτερη εκτίμηση δεν την είχε, δεν τα πήγαιναν πολύ σόι όσο θυμόταν τον εαυτό του. Πάντα την έβρισκε πολύ μικρή για τα παιχνίδια του, και πολύ μαζεμένη για τις παρέες του. Αναμιασμένη τώρα, με μια απ' τις καστανόξανθες μπούκλες της να έχει φύγει απ' την αλογοουρά και να κρύβει άτακτα το μισό της πρόσωπο, αναψοκοκκινισμένο αυτό, δακρυμένο ή ιδρωμένο; και τα δύο, στήθηκε απέναντί του. Λαχανιασμένη, προδομένη απ' τη βιασύνη της, "δεκατριών χρονών κι ούτε να περπατήσεις δε ξέρεις" θα της έλεγε υποτιμητικά αν ήταν άλλη στιγμή, αλλά δεν ήταν. "Μη..." κόμπιασε η Εύη "...μη πας εκεί πάνω...". Ξεροκατάπτε, κοιτώντας όχι αυτόν αλλά μόνο το πρώτο σκαλοπάτι, την αρχή της προδομένης σκάλας, που ευτυχώς τον πρόλαβε. Ο Αντρέας άνοιξε το στόμα, κρέμασε το σαγόνι μάλλον, μεταξύ τσαντίλας, απογοήτευσης, αγωνίας και φόβου, ήθελε να ρωτήσει άγρια "και ποιός το λέει αυτό;", μια κουβέντα δηλαδή σαν "και ποιά είσαι εσύ που θα μου πεις τι θα κάνω;". Η Εύη δε μάντεψε την απορία, μόνο συνέχισε την αποστολή που είχε αναθέσει στον εαυτό της "...η μαμά είπε.... είπε.... ότι θα σου κόψει τα πόδια αν ξαναπάς".

Το καλοκαίρι είχε στεγνώσει κιόλας τα δάκρυά της, έτσι ώστε όταν σήκωσε το κεφάλι, το πρόσωπο, τα μάτια πάνω στον Αντρέα είχε κιόλας μια χρυσοπράσινη ανταύγεια στο βλέμμα της, ήταν κάτι σαν επιλογος, κάτι σαν "...δεν φταίω εγώ...", ή ίσως "...ήθελα να στο πω πριν έρθουμε αλλά έπρεπε να το έχεις φυλλιαστεί βλάκα..." "Η, μόνο, "...λυπάμαι..."

Εκείνο που δεν ειπώθηκε ο Αντρέας δεν τ' άκουσε, ούτε την αδιόρατη έκφραση συμπάθειας κατάλαβε, γιατί είχε χαμηλώσει κιόλας το κεφάλι. Ασυναίσθητα η έκπληξή του είχε κολλήσει τα μάτια της πάνω στη στάμπα kisses for me, στο άσπρο μακό μπροστά του, στο πρωτοσχηματισμένο στήθος που ανεβοκατέβαινε λαχανιασμένο ακόμα από μέσα, είχε λοιπόν κιόλας την μορφή, το βαμβακερό (μικρότερο νούμερο φαίνεται) τεντωνόταν, διαγραφόταν... οι απογευματινές σκιές έκαναν χορό μπροστά του, ήσυχα, αθόρυβα, μα και χωρίς προσχήματα, πώς δεν το είχε προσέξει λοιπόν νωρίτερα, ένα χειμώνα τώρα; Πώς δεν το είχε φανταστεί, ονειρευτεί, υποψιαστεί, περιεργαστεί δίπλα του; Η Εύη, η Παρασκευή όπως επέμενε να την λέει μόνο η γιαγιά και της άρεσε και της ίδιας, είχε γίνει....

Το μυαλό του κατάπτε την τελευταία λέξη, "γυναίκα". Έριξε εντελώς κάτω το κεφάλι, γοητευμένος, ξαφνιασμένος, ντροπιασμένος από την ανακάλυψη. Προσπάθησε να προσηλωθεί στα nike του - με το δάκτυλο άρχισε να παίζει νευρικά με την άκρη της σόλας. Τίναξε ύστερα το κεφάλι σαρώνοντας φευγαλέα και αδιάφορα δήθεν με το βλέμμα πάλι την στάμπα, την ανακάλυψη, κι ανασήκωσε τους ώμους ξεφυσώντας. Η Εύη του άφησε ένα ξερό, με ξανακερδισμένη την αυτοπεποίθησή της "εγώ στο είπα πάντως", κι έκανε μεταβολή τρέχοντας - όχι βιαστικά τώρα.

"Στο είπα..." Η ελάχιστη ηχώ έμεινε για λίγο παρέα στ' αυτιά του. Σαν, ασπούμε, τελευταία βιαστική ματιά πίσω, στον καιρό που περνάει. Τι του είπε; Α, ναι, για τα ερεϊπία των μυστικών του, εκεί πάνω.

Μα έτσι κι αλλιώς η σοφίτα δεν είχε πια νόημα.